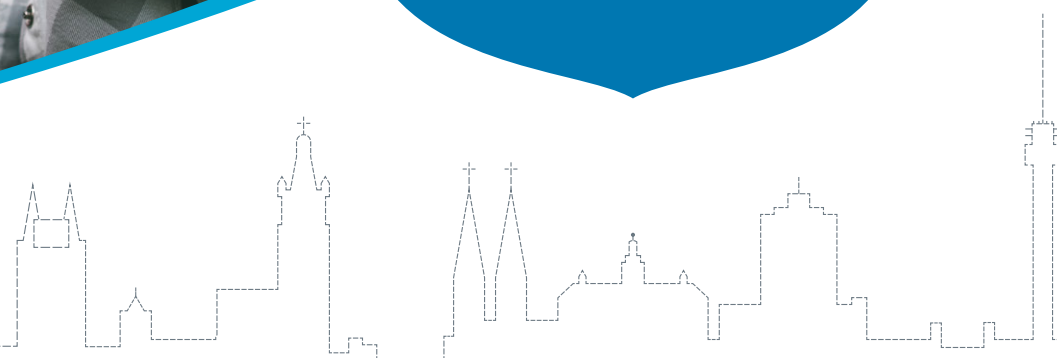

gemeente Roermond

Werk aan de wijk!
#meervoorelkaar

Inhoud

Voorwoord wethouder

1 Inleiding

- 1.1 Samen werken aan een fijne woon- en leefomgeving
- 1.2 Waar komen we vandaan?
- 1.3 Waar werken we met dit nieuwe beleid naar toe?
- 1.4 Hoe zijn we te werk gegaan?

2 Wijken- en kernenbeleid Roermond

- 2.1 Doel van ons wijken- en kernenbeleid
- 2.2 Wat verstaan we onder wijkgericht werken?
- 2.3 Succesfactoren wijkgericht werken
- 2.4 Samenwerking met partners
- 2.5 Interne rollen en verantwoordelijkheden
- 2.6 Fasering

3 De wijkagenda

- 3.1 Functie en betekenis Wijkagenda
- 3.2 De wijkcoalitie
- 3.3 Huidige wijkindeling als basis
- 3.4 Verzamelen van informatie
- 3.5 De totstandkoming van een wijkagenda
- 3.6 Goedkeuren en vaststellen van een wijkagenda

4 Inwonerinitiatieven in het wijken- en kernenbeleid

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Rolverdeling bij inwonerinitiatieven
- 4.3 Financiële ondersteuning inwonerinitiatieven

3	5 Doorontwikkeling wijkgericht werken	27
	5.1 Inleiding	27
4	5.2 Samenwerking met wijkpartners en inwoners	27
4	5.3 Informatie- en kennisoverdracht	29
5	5.4 Verkenning thematische verbreding	30
6	5.5 Uitwerken overige instrumenten voor ondersteuning	30
7		
	6 Financiële consequenties wijken- en kernenbeleid	32
8	6.1 Inzet gemeentelijke budgetten	32
8	6.2 Financiering activiteiten wijkagenda's	33
8	6.3 Financiering bewonersinitiatieven/-verzoeken	34
9	6.4 Evaluatie budgetverdeling en allocatie	36
10	6.5 Ambtelijke inzet	36
12		
13	Bijlagen	38
	Bijlage 1: Indeling wijkregisseurs, wijkteamoverleg en wijkwethouders	38
15	Bijlage 2: Verdeling beschikbaar wijkbudget 2024 over de wijken en bestemming	39
15		
17	Bijlage 3: Werkwijze gemeente bij inwonerinitiatieven	40
18	Bijlage 4: Gemeentelijke financiële regelingen wijkgericht werken	43
19		
21		
22		
22		
23		
24		

Voorwoord

In een tijd waarin de maatschappij voortdurend verandert, is een betrokken lokale gemeenschap en een actieve samenwerking tussen de gemeente en haar inwoners van groot belang.

Met groot genoegen presenteer ik dan ook dit Wijken- en kernenbeleid 'Werk aan de wijk!', waarmee we een volgende stap gaan zetten met wijkgericht werken en inwonerparticipatie in de gemeente Roermond.

Wijkgericht werken betekent denken in kansen. Elke wijk en kern heeft zijn eigen dynamiek, kracht en

uitdagingen. Met een wijkgerichte aanpak kunnen we maatwerk leveren en de behoeften van elke buurt beter begrijpen.

Ons doel is om een gemeente te creëren waar inwonerparticipatie geen loze term is, maar een levendige realiteit. Ik geloof in de kracht van co-creatie, waarbij we samen met inwoners en wijkpartners werken aan oplossingen en initiatieven. Zij kennen als geen ander de specifieke behoeften van hun leefomgeving, en door gezamenlijk op te trekken, kunnen we de leefbaarheid en kwaliteit van leven verder verbeteren. Zo krijgen we samen #meervoorelkaar.

Samen bouwen we aan wijken en kernen waarin het prettig wonen is, waar saamhorigheid heerst en waar voorzieningen aansluiten bij de wensen. Waar inwoners met trots kunnen zeggen: dit is onze wijk, onze kern!

Felix van Ballegooij

Wethouder onderwijs, sport & wijken

1 Inleiding

1.1 Samen werken aan een fijne woon- en leefomgeving

De gemeente Roermond heeft zichzelf als ambitie gesteld om het wijkgericht werken door te ontwikkelen. Daarom is in het coalitieakkoord de ambitie opgenomen om nieuw wijken- en kernenbeleid op te stellen. De gemeente heeft behoefte aan heldere kaders voor de uitvoering van het wijkgericht werken, dat zich moet richten op alle kernen en wijken van de gemeente.

Als doelstelling van het wijken- en kernenbeleid (WKB) is in het coalitieakkoord het volgende opgenomen:

Van iedere kern en wijk hebben wij een realistisch integraal beeld van de behoeften en mogelijkheden doordat er via co-creatie met betrokkenen een wijk- of centrumplan is opgesteld als basis voor de toekomst.

Hoe dit concreet vorm moet krijgen en hoe de gemeente hierbij kijkt naar de eigen rol en die van inwoners, wordt uitgewerkt in het Wijken- en kernenbeleid.

Wijkgericht is geen doel op zich, maar een middel om verbindingen te leggen, aan te sluiten bij de behoeften in de wijken en integraal samen te werken - binnen de gemeentelijke organisatie en met maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers. Het is enerzijds een manier om gericht beleid te maken en gebieden te ontwikkelen, rekening houdende met de specifieke kenmerken van de Roermondse wijken en buurten. Anderzijds is het een wijze om maximaal aan te sluiten op initiatieven die ontstaan vanuit de samenleving. Dat vraagt om helderheid over rollen en verantwoordelijkheden, maar ook om ruimte voor maatwerk. Inwonersparticipatie is daarbij het kernbegrip.

Waarom een herijking?

Hoewel Roermond al een lange historie heeft op het gebied van wijken- en kernenbeleid, komt nog niet alles zo van de grond als we graag zouden willen. Maatschappelijke veranderingen vragen om een kritische blik op ons eigen handelen als overheid. Voor inwoners is nu niet altijd duidelijk waar ze terecht kunnen met goede ideeën voor het verbeteren van de leefbaarheid van hun wijk. Mede door onduidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden binnen de gemeentelijke organisatie vinden goede initiatieven van bewoners soms nog onvoldoende gehoor binnen het gemeentelijk apparaat, en stranden ze voordat ze tot uitvoering zijn gekomen. Dit werkt niet mee aan het vertrouwen in de overheid. Uit diverse onderzoeken blijkt dat inwoners die zich betrokken voelen bij hun leefomgeving meer 'grip' ervaren op hun leven en daardoor gezonder en gelukkiger zijn. Als gemeente willen wij de behoefte van inwoners meer centraal stellen in ons handelen (vetrekpunt van beleid) en initiatieven meer omarmen. We willen bouwen aan een duurzame betrokkenheid van inwoners. Daarbij willen we leren van de goede ervaringen én de lessen die in de afgelopen periode zijn opgedaan. We willen zorgen voor voldoende uitvoeringskracht door een structurele inbedding van het wijkgericht werken in de gemeentelijke organisatie met een duidelijke positie voor de professionals in de wijken met voldoende bestuurlijke rugdekking om samen met inwoners in wijken te doen wat nodig is. In deze nota geven we aan hoe we hier als gemeente de komende jaren mee aan de slag willen gaan.

Verschillen tussen wijken en kernen

De verschillende wijken en kernen in Roermond hebben allemaal hun eigen karakter, en in sommige gevallen verschillen ze behoorlijk van elkaar. We hebben jongere en oudere wijken, wijken met meer

vermogene bewoners en wijken waar een groter deel van de bevolking kampt met financiële problemen. We hebben groene wijken en wijken met een meer versteend karakter, wijken met een oudere of juist nieuwere woningvoorraad et cetera. Ook op het gebied van organisatiegraad verschillen de wijken en kernen sterk van elkaar. In sommige wijken en kernen is een zeer actieve bewonersorganisatie die intensief contact onderhoudt met de achterban en met de gemeente. In andere wijken is de bewonersorganisatie veel minder actief, en onderhoudt deze veel minder contact met de achterban. De in deze nota beschreven werkwijze biedt ruimte om in te spelen op deze verschillen tussen wijken en kernen, zowel in de keuze voor bepaalde thema's als in de manier van samenwerken met inwoners en bewonersorganisaties.

1.2 Waar komen we vandaan?

Aanloop naar wijken- en kernenbeleid in Roermond

De gemeente Roermond begon al in 1990 met wijkgericht werken in enkele buurten (fysieke herstructurering). Voor De Kemp en Roermondse Veld werd een Wijkontwikkelingsplan (WOP) opgesteld. De WOP's werden ondergebracht bij de wijkcoördinatoren van het cluster Wijkontwikkeling. In 2012 zijn de gemeente Roermond, de Provincie Limburg, Wonen Zuid en Wonen Limburg gestart met de uitvoering van het WOP Donderberg.

De nota 'Mensen maken de Wijk' uit 2010

Het lopende wijken- en kernenbeleid van Roermond is gebaseerd op de Nota *Mensen maken de wijk. Herijking wijkgericht werken* uit 2010. Volgens deze nota houdt wijkgericht werken in dat de kansen en problemen in een wijk het startpunt vormen voor de beleidsvorming en ook centraal behoren te staan bij de beleidsuitvoering.

De in de nota voorgestelde werkwijze was er op gericht om een met partijen gedeelde basis te scheppen voor planontwikkeling en -uitvoer. Daarvoor werd de actuele situatie in beeld gebracht in een wijkprofiel, dat als probleemanalyse de basis vormde voor een op te stellen Wijkontwikkelingsplan (WOP), wijkplan en / of wijkagenda. Daarbij werden drie niveaus onderscheiden: een beheers-aanpak, een preventieve aanpak en een intensieve wijkaanpak. Sinds 2010 zijn voor alle wijken profielen gemaakt en met partners besproken. In diverse wijken zijn, samen met inwoners en maatschappelijke partners, plannen gemaakt om de leefbaarheid te verbeteren. Dit nieuwe wijken- en kernenbeleid sluit voortz nauw aan bij twee andere beleidsstukken: de Nota Actief Burgerschap uit 2015 en Kiezen voor Kansen (programma sociaal domein 2023-2028). Wijkgericht werken heeft ook raakvlakken met andere beleidsvelden zoals economische ontwikkeling, veiligheid en openbare ruimte.

Nota Actief Burgerschap

In 2015 is door de gemeenteraad de Nota Actief Burgerschap vastgesteld. Met deze nota werd beoogd een beweging op gang te brengen naar een participatieve gemeente, die de samenwerking met inwoners wil versterken, de lokale daadkracht wil mobiliseren en de innovatieve kennis en expertise vanuit de samenleving wil benutten. Ideeën en initiatieven van inwoners spelen zich vaak af op het niveau van buurten en wijken.

Bij het aantreden van de nieuwe coalitie medio 2022 is door het college prioriteit gegeven aan inwoners- en overheidsparticipatie. Als uitwerking van de Nota Actief Burgerschap is een nieuwe participatie- en inspraakverordening opgesteld. Hierin zijn de regels omtrent inwonerparticipatie, overheidsparticipatie en inspraak vastgelegd. In dit Wijken- en Kernenbeleid sluiten we aan bij de regels uit die participatieverordening.

Kiezen voor Kansen

In de tussentijd heeft de gemeente op één beleidsterrein al de stap gezet richting gebiedsgericht werken: in het sociaal domein. Het programma 'Kiezen voor Kansen' is gericht op het bevorderen van bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid van inwoners. Eén van de keuzes die is gemaakt, is het invoeren van één ontmoetingsplek in de wijk waar inwoners met alle vragen terecht kunnen. Er is gekozen voor een gebiedsgerichte benadering: de gemeente investeert het meest in gebieden met de grootste sociale problematiek. In de wijken wordt intensief samengewerkt in 'gebiedsteams'. Waar we in deze nota spreken over wijkgericht werken, doelen we niet op deze gebiedsgerichte aanpak in het sociaal domein, die vooral is gericht op het ondersteunen van individuen. In deze nota gaat het over de samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners die is gericht op initiatieven en activiteiten die ten goede komen aan de hele wijk. De focus ligt daarbij op de thema's leefbaarheid en sociale samenhang.

Relatie met andere beleidsterreinen

In deze nota werken we uit hoe de gemeente met inwoners en wijkpartners wil samenwerken aan leefbare wijken – onder meer via wijkagenda's. De focus in deze wijkagenda's ligt op activiteiten die zijn gericht op de directe leefwereld van inwoners. Deze zullen naar verwachting over het algemeen liggen op het terrein van de fysieke leefomgeving, zoals bijvoorbeeld verkeersveiligheid en het versterken van de sociale samenhang. In theorie is het denkbaar dat in de wijkagenda ook activiteiten worden opgenomen die betrekking hebben op andere domeinen. Voor alle activiteiten in de wijkagenda geldt vanzelfsprekend dat ze moeten passen binnen de bestaande gemeentelijke beleidskaders en -doelstellingen. Een wijkagenda kan ook nooit als instrument dienen om gemeentelijk beleid tegen te houden.

1.3 Waar werken we met dit nieuwe beleid naar toe?

Bij de invulling van het nieuwe wijken- en kernenbeleid gaan we uit van een ontwikkelmodel. De ervaring leert dat 'groot denken, maar klein beginnen' een sleutel is voor succes. Het werkt voor alle betrokkenen stimulerend als er snel resultaten kunnen worden geboekt: zichtbare verbeteringen in de openbare ruimte (kleinschalige behoefte in de wijk zoals bijvoorbeeld het creëren van ontmoetingsplekken etc.) en inspirerende ontmoetingen en activiteiten zorgen voor positieve energie en het vertrouwen bij inwoners en andere partners dan samenwerken loont. We starten daarom met het beter faciliteren van inwonerinitiatieven en met het intensiveren van de samenwerking met maatschappelijke partners op thema's die dicht bij de leefwereld van inwoners liggen: sociale samenhang en leefbaarheid (waaronder deelthema's als veiligheid, overlast en fysieke leefomgeving).

In de komende jaren streven we ernaar om ook op andere thema's wijkgericht te gaan werken (naast een gemeentebrede aanpak) om zo te komen tot integrale wijkontwikkeling. Uiteindelijk streven we er naar dat in al het gemeentelijk beleid – waar relevant - aandacht wordt besteed aan verschillen tussen wijken en kernen, zodat in de uitvoering accentverschillen kunnen worden gelegd. Daarvoor is het essentieel om een goed beeld te hebben van wat er speelt in wijken en kernen. De stappen die we de komende jaren gaan zetten dragen daar aan bij.

Ook in de intensiteit van de samenwerking met inwoners kiezen we voor een ontwikkelaanpak. We starten hierbij met het opstellen van *beknopte wijkagenda's* samen met maatschappelijke partners en inwoners. In de komende jaren willen we werken aan een samenwerkingsstructuur waarbij inwoners een sterkere invloed kunnen krijgen in het prioriteren van activiteiten en het maken van keuzes. Dit vraagt in sommige wijken en kernen de nodige voorbereiding.

Het verbeteren van de leefbaarheid van wijken vergt tijd, net als het opzetten van een goede samenwerkingsstructuur op wijkniveau. Daarom dient verder gekeken te worden dan één bestuurstermijn. Het is van belang om op koers te blijven door beleidsmatige continuïteit te borgen en langlopende samenwerking met externe partners te bewerkstelligen. Dit wijken- en kernenbeleid biedt een handvat om dit op te pakken.

In de komende jaren werken we het beleid en de hier voorgestelde werkwijze verder uit. We willen ons hierbij opstellen als lerende organisatie: fouten maken mag, zolang we hiervan leren voor volgende situaties. Daarom zullen we dit nieuwe beleid ook regelmatig evalueren en waar nodig bijstellen. Een eerste evaluatiemoment staat gepland voor eind 2024.

1.4 Hoe zijn we te werk gegaan?

Dit nieuwe WKB sluit aan op en maakt gebruik van eerder opgedane ervaringen met WKB in de Gemeente Roermond. We hebben ook gekeken naar ervaringen met wijkgericht werken elders in het land. Daarnaast bood ook het LEMON leefbaarheidsonderzoek dat de gemeente in 2022 heeft laten uitvoeren input voor het beleid. Dit onderzoek geeft een beeld van de leefbaarheid in verschillende wijken en kernen van de gemeente. De uitkomsten van het onderzoek zijn nuttig als startpunt voor het gesprek met inwoners over hun kern of wijk, maar hebben ook geholpen om focus aan te brengen in het wijken- en kernenbeleid.

Het nieuwe WKB is getoetst op draagvlak door een (beperkt) aantal gesprekken met relevante externe partners in wijken en buurten. De volgende partijen zijn betrokken:

- de in Roermond actieve corporaties,
- welzijnsorganisatie VIJF,
- dorps-, wijk- en buurtraden in Roermond.

2 Wijken- en kernenbeleid Roermond

2.1 Doel van ons wijken- en kernenbeleid

Het College van B&W zet in het Coalitieakkoord 2022-2026 in op leefbare, veilige wijken, waar meer ontmoeting en sociale interactie plaatsvindt. De gemeente wil meer zichtbaar zijn in de wijk en de buurt. Om de eigen inzet goed te kunnen richten, wil het college van elke kern en wijk 'een realistisch en samenhangend beeld van de behoeften en mogelijkheden, doordat er via co-creatie met betrokkenen een wijk- of centrumplan is opgesteld als basis voor de toekomst'. Op deze manier wil het college vanuit een algemeen belang invulling geven aan alles wat inwoners belangrijk en van waarde vinden. Daarbij wil het college meer ruimte bieden aan inwoners om op alle beleidsterreinen met initiatieven te komen.

Met dit nieuwe wijken- en kernenbeleid streeft de gemeente de volgende doelen na:

- Effectief in kunnen spelen op kansen in de wijken en kernen om zo de leefbaarheid in de woon- en leefomgeving van bewoners te verbeteren.
- Het versterken van de betrokkenheid van mensen bij hun directe woon- werk- en leefomgeving en bij de samenleving als geheel.
- Bewoners en organisaties uitnodigen om meer in gezamenlijkheid en in co-creatie gebiedsgericht activiteiten op te pakken
- Een helder kader verschaffen in de mogelijkheden voor inwoners en inwonerorganisaties om zelf initiatieven aan te dragen om de leefbaarheid te vergroten en voor het krijgen van ondersteuning daarbij.
- Het duidelijk maken van de rollen, de verantwoordelijkheden en aanspreekpunten voor partijen om snel in te kunnen spelen op initiatieven.

- Duidelijkheid geven over de manier waarop de wijk- en kernanalyse gezamenlijk en integraal actueel wordt gehouden en hoe keuzes voor een wijkagenda worden gemaakt, vastgelegd en geëvalueerd.

2.2 Wat verstaan we onder wijkgericht werken?

Wijkgericht werken is een methode om samen met inwoners en andere belanghebbenden te werken aan de leefbaarheid in wijken en kernen. Als gemeente willen we werken aan prettige wijken en dorpen waar het goed wonen, leven, recreëren en ondernemen is. Dat doen we via twee sporen:

1. met inwoners en maatschappelijke partners werken aan wijkagenda's;
2. meer ruimte bieden aan inwonerinitiatieven.

Samenwerken aan wijkagenda's

De verschillende wijken en kernen in Roermond hebben elk hun eigen karakter en dynamiek. Werken aan leefbaarheid vraagt daarom in elke wijk of kern ook een andere aanpak. In de komende jaren willen we in alle wijken en kernen komen tot een wijkagenda: een set meer of minder samenhangende maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de leefomgeving en de sociale samenhang in de wijk. Wijkprofielen vormen hiervoor de basis. We stellen de wijkagenda's op in nauwe samenwerking met inwoners en onze partners in de wijken. In **hoofdstuk 3** beschrijven we hoe we de samenwerking willen vormgeven en hoe we aankijken tegen het proces om te komen tot wijkagenda's.

Ruimte bieden aan inwonerinitiatieven (overheidsparticipatie)

Als gemeente willen we inwoners uitnodigen om een actieve rol te spelen in het verbeteren van hun eigen sociale en fysieke leefomgeving.

We stellen ons daarom open voor goede ideeën van inwoners die zelf aan de slag willen in hun dorp of wijk om bijvoorbeeld activiteiten te organiseren, speel- of ontmoetingsplekken (opnieuw) in te richten of een schoonmaakactie voor de buurt willen organiseren. Als gemeente ondersteunen wij met informatie en advies, toetsen we of initiatieven aan gemeentelijke regels voldoen en kijken we welke (financiële) ondersteuning mogelijk is. In **hoofdstuk 4** werken we uit hoe we dit als gemeente willen invullen. We sluiten hierbij aan bij de nieuwe participatie- en inspraakverordening.

2.3 Succesfactoren wijkgericht werken

Wijkgericht werken staat of valt met een goede inbedding in de gemeentelijke organisatie en bij een goede samenwerking met partners in de wijk zoals welzijnsorganisaties, woningcorporaties, bewonersgroepen, politie, onderwijs, zorginstellingen en andere organisatie in de wijk. Essentieel voor het slagen van dit nieuwe beleid is ook dat er helderheid is over rollen en verantwoordelijkheden – zowel binnen de gemeentelijke organisatie als in de samenwerking met partners. De inschatting is dat het creëren van deze basis randvoorwaarden zeker in het eerste jaar de nodige aandacht zal vragen.

Inbedding in de gemeentelijke organisatie

Wijkgericht werken vraagt een grote mate van flexibiliteit van de gemeente. Suggesties en wensen van bewoners en partners kunnen immers leiden tot het besluit om de gemeentelijke inzet anders te richten dan vooraf gedacht. Planningen en begrotingen van gemeentelijke clusters bieden tot nu toe vaak te weinig ruimte om hier op in te kunnen spelen, waardoor goede plannen soms sneuvelen voordat ze tot uitvoering kunnen worden gebracht. Wijkgericht werken moet iets worden van de hele gemeentelijke organisatie. Alle clusters

moeten meer dan nu open staan voor inwonerinitiatieven, en alle clusters kunnen een rol krijgen bij de uitvoering van activiteiten uit de wijkagenda. Daarom zullen medewerkers uit verschillende clusters ook al een rol krijgen bij het meedenken over die wijkagenda's.

Relatie tussen gebiedsgericht- en wijkgericht werken

Het gebiedsgericht werken is voornamelijk gericht op de zorg voor het individu en de ondersteuning hierbij. Bij het wijkgericht werken ligt de focus op de leefbaarheid als overkoepelend thema, en geven we uitvoering aan inwonersinitiatieven en de wijkagenda.

De verbinding tussen beide werkvormen moet nadrukkelijk worden opgezocht om een totaalbeeld te kunnen vormen over de situatie in de wijk, waarbij de zorgsignalen vanuit het gebiedsgericht werken bijdragen aan het beeld over de leefbaarheid in de wijk. Met dit totaalbeeld kunnen we inspelen op ontwikkelingen, zowel op individueel- als op wijkniveau.

Cultuuromslag

Als organisatie moeten we ons ervan bewust zijn dat de samenleving zich soms sneller ontwikkelt dan gemeentelijk beleid en daarmee de gemeentelijke organisatie. Om aan te kunnen sluiten bij de maatschappelijke vragen en behoeften zullen we als organisatie meer wendbaar moeten worden. Dat betekent iets voor de houding van de gemeentelijk medewerkers. Met dit nieuwe beleid willen we de organisatie daar bij helpen. Als organisatie zullen we meer flexibiliteit moeten betrachten in planningen en budgetten, om in te kunnen spelen op wensen en noden uit de samenleving. Dat is zowel ten aanzien van inwonerinitiatieven (al dan niet als onderdeel van een wijkagenda) als ten aanzien van beleidswensen van groot belang.

Dit vraagt een omslag in denken en doen van onze organisatie, die niet van vandaag op morgen is gerealiseerd. Om wijkgericht werken tot een

succes te maken, willen we ons opstellen als lerende organisatie. Het zal soms een proces zijn van vallen en opstaan. We kiezen er daarom voor om de werkwijze regelmatig te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Goede samenwerking met partners

In wijkagenda's staan niet alleen activiteiten die de gemeente gaat uitvoeren, maar kunnen ook activiteiten staan waar inwoners of maatschappelijke organisaties een grote rol spelen in de uitvoering. Het opstellen van de wijkagenda is daarom een zaak van alle betrokkenen samen (coproductie). Samen bepalen zij welke (extra) inzet van de gemeente, inwoners en maatschappelijke partners in wijken en dorpen gewenst is. Dit vraagt om een goede samenwerkingsstructuur met onze partners in de wijk. Met maatschappelijke organisaties, zoals corporaties, onderwijs, welzijnswerk, politie en handhaving hebben we al een formele samenwerking in de bestaande wijkteams (operationeel niveau). Naast deze overleggen willen we ook structureel en periodiek overleg voeren met onze partners op tactisch en strategisch niveau. In hoofdstuk 5 werken we hiervoor een schets uit. Bij het opstellen van wijkagenda's en voor de uitvoering van activiteiten uit de wijkagenda verbreden we de samenwerking op wijkniveau tot een 'wijkcoalitie', waarin ook vertegenwoordigers van inwoners een plek krijgen. Afhankelijk van de situatie in de wijk betrekken we ook andere partners, zoals ondernemers(verenigingen), onderwijsinstellingen of (sport-) verenigingen in de wijkcoalities.

Het wijkgericht werken zoals we het in deze nota beschrijven, behelst een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en maatschappelijke partners. Dat maakt commitment van onze partners essentieel. We streven ernaar om een samenwerkingsconvenant te sluiten om afspraken over de samenwerking te formaliseren. Hierin kunnen afspraken worden opgenomen over het delen van informatie en ieders inzet en inbreng in de samenwerking.

Werken vanuit een gedeeld beeld

Voor een goede samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven helpt het om te werken vanuit een gedeeld en gedragen beeld van wat er speelt in de verschillende wijken en kernen. Samen met onze wijkpartners gaan we op zoek naar verhalen, ideeën en suggesties van inwoners. We verzamelen informatie vanuit allerlei cijfermatige bronnen (registraties, statistieken, belevingscijfers) die beschikbaar zijn bij de gemeente en onze partners. Deze informatie verwerken we in beknopte wijkprofielen. In de wijkprofielen beschrijven we de situatie per wijk en kern aan de hand van statistische gegevens, maar ook de signalen die partners in de wijkteams inbrengen. Zo krijgen we een goed beeld van de aandachtspunten, opgaven en trends en zorgen we ervoor dat we onze aandacht en inzet richten op de zaken die er het meeste toe doen.

Voldoende budget

Om wijkgericht werken tot een succes te maken, hebben de gemeentelijke organisatie en bestuurders voldoende middelen nodig om in te kunnen spelen op behoeften in de wijken.

Met het nieuwe wijken- en kernenbeleid wordt budget vrijgemaakt om acties op te kunnen pakken die niet – of niet snel genoeg – vanuit de reguliere begroting van gemeentelijke clusters kunnen worden bekostigd. Om de gewenste wendbaarheid en flexibiliteit te bereiken, stelt het college van B&W de wijkagenda's definitief vast.

Duidelijkheid over rollen

Helderheid over rollen en verantwoordelijkheden is een belangrijke succesfactor. Het gaat daarbij om de rolverdeling tussen de gemeente en externe partners waaronder bewoners, maar ook om de interne rolverdeling binnen de gemeentelijke organisatie.

2.4 Samenwerking met partners

Rol gemeente

De gemeente is regisseur en facilitator van het wijkgericht werken. De gemeente brengt partijen bij elkaar en is verantwoordelijk voor het proces om te komen tot wijkprofielen en wijkagenda's en de wijkprofielen actueel te houden. Daarnaast faciliteert de gemeente inwonerinitiatieven, voor zover die passen binnen gemeentelijk beleid en kaders.

Rol inwoners

We willen bouwen aan een duurzame betrokkenheid van bewoners bij hun omgeving. De gemeente heeft nu al regelmatig overleg met dorps- en wijkorganisaties. In de komende jaren gaan we werkvormen en methodieken ontwikkelen om een bredere groep inwoners te betrekken bij het verbeteren van de leefbaarheid in wijken en dorpen. We streven daarbij naar een vorm van geformaliseerde samenwerking met dorps- en wijkraden die een goede vertegenwoordiging vormen van hun achterban en deze goed betrekken bij het maken van plannen voor de wijk.

Rol wijkpartners

Naast inwoners en ondernemers zijn onze maatschappelijke partners in de wijk belangrijk voor het inkleuren van wijkprofielen en voor het verzamelen van input voor de wijkagenda's. Het gaat hierbij niet alleen om corporaties, welzijnsstichtingen en politie, maar bijvoorbeeld ook om zorgorganisaties, scholen of sportverenigingen. Ook bij de uitvoering van activiteiten in de wijkagenda kunnen deze organisaties een rol spelen. De gemeente werkt nu al samen met maatschappelijke organisaties in wijkteams om signalen uit de wijken te bespreken. In de komende jaren willen we de wijkteams verbreden met nieuwe partijen en de samenwerking intensiveren.

Wijkcoalities

Als gemeente werken we samen met maatschappelijke organisaties en inwoners in 'wijkcoalities'. De verschillende partners in de wijkcoalities hebben alle een rol bij:

- Het krijgen van een goed en actueel beeld van wat er leeft en speelt in de dorpen en wijken en over de wensen de wensen en behoeften van inwoners;
- Het betrekken en activeren van inwoners bij het opstellen en uitvoeren van plannen voor hun omgeving.
- Het bepalen waar accenten moeten komen te liggen bij de (gezamenlijke) aanpak en versterking van de leefbaarheid en de sociale samenhang;
- Het maken van gezamenlijke afspraken over de (professionele) inzet in de wijken in de komende jaren en over concrete (gezamenlijke) activiteiten, acties en maatregelen in de wijk.

Overlegstructuur op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau

Om kennis, wensen en behoeften op een goede en gestructureerde manier te kunnen ophalen en delen werken we in de komende jaren toe naar een structurele overlegstructuur op gebiedsniveau. We organiseren dit overleg met onze maatschappelijke partners in de wijken op zowel uitvoerend, tactisch als strategisch niveau:

Uitvoerend niveau: wijkteamoverleg (bestaand overleg, aangevuld met nieuwe partners)

Tactisch niveau: een managementoverleg op wijk-/gebiedsniveau, waarin periodiek wordt geëvalueerd hoe op uitvoerend niveau wordt samengewerkt, en waarin afspraken worden gemaakt over de samenwerking en inzet van professionals in de wijken. In dit overleg wordt ook de link gelegd met de (uitvoering van de) wijkagenda's.

Strategisch niveau: een gemeentebreed overlegplatform op bestuurlijk niveau waarin trends worden besproken (aan de hand van de wijkprofielen en informatie over gezamenlijke/ terugkerende bewonerswensen), speerpunten en accenten worden benoemd voor het wijkgericht werken en afstemming wordt gezocht tussen de wijkagenda's zodat ze in lijn met elkaar kunnen worden uitgevoerd. Dit overleg wordt ambtelijk voorbereid.

In eerste instantie ligt de nadruk in al deze overleggen op thema's die dicht bij de leefwereld van inwoners liggen: sociale samenhang en leefbaarheid (waaronder deelthema's als veiligheid, overlast en fysieke leefomgeving). Mogelijk kunnen hier in een latere fase van wijkgericht samenwerken ook andere thema's aan worden toegevoegd die een wijk-/ omgeving georiënteerd karakter hebben, zoals wonen, verduurzaming van de leefomgeving, de energietransitie, sociale achterstanden, et cetera.

Met de nieuwe samenwerkingsstructuren willen we er voor zorgen dat op alle niveaus de relevante informatie boven water komt over wat er leeft en speelt in de wijk en wat er gevraagd wordt om zaken te verbeteren, en dat de samenwerking tussen partijen op alle niveaus goed is geborgd.

2.5 Interne rollen en verantwoordelijkheden

Rol en positionering Wijkregisseurs

In de gemeente Roermond zijn eind 2023 vier wijkregisseurs actief, die samen de tien wijken van de gemeente bedienen. De wijkregisseurs vervullen een centrale rol bij het wijkgericht werken. De rol van de wijkregisseur kan, al naar gelang de situatie in de wijk, verschillend zijn.

In de eerste plaats fungeert de wijkregisseur als **adviseur** voor de gemeentelijke organisatie. Hij adviseert en levert input bij het opstellen van beleid dat impact heeft op de wijk, adviseert bij fysieke en sociale projecten en adviseren en stimuleert de gemeentelijke organisatie op het gebied van participatie en communicatie in de wijk. Hij heeft ook een adviserende rol bij inwonerinitiatieven (zie hoofdstuk 4).

Daarnaast is de wijkregisseur **relatiemanager**. Hij onderhoudt relaties met diverse belanghebbenden in de wijk zoals bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en fungeert als brug tussen verschillende belanghebbenden om verschillende perspectieven op tafel te leggen.

De wijkregisseur is **procesregisseur** voor de wijkagenda (zie hoofdstuk 3). Hij begeleidt het proces om te komen tot wijkagenda's, spreekt de betrokkenen aan op de uitvoering van de plannen en draagt zorg voor de monitoring van de voortgang en de evaluatie van de wijkagenda. De wijkregisseur bewaakt de betrokkenheid van bewoners en externe partners bij besluitvorming en projecten in de wijkagenda. Hij stuurt op het formuleren van concrete, meetbare doelstellingen die aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap en is verantwoordelijk voor het monitoren van de voortgang van onderdelen uit de wijkagenda.

De wijkregisseurs zijn *procesverantwoordelijk* voor de wijkagenda. De *inhoud* wordt door de betrokken professionals, maar ook bewoners en andere partijen wordt geleverd. Zij zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor de voortgang van de afzonderlijke onderdelen uit de wijkagenda.

Hoewel de wijkregisseurs een centrale rol spelen in de wijk, betekent dit nadrukkelijk niet dat zij aan de lat staan voor de besluitvorming over en uitvoering van alle inwonerinitiatieven, verzoeken en beleidswensen.

Zoals beschreven in hoofdstuk 4, wordt dit immers meestal neergelegd bij een cluster. De communicatie kan vanaf dat moment zonder tussenkomst van de wijkregisseur plaatsvinden. Daarbij zal in de meeste gevallen wel afgesproken worden dat de wijkregisseurs geïnformeerd blijven over de gang van zaken, zodat zij vanuit hun positie een compleet beeld blijven houden en mogelijke dwarsverbanden kunnen leggen.

De wijkregisseur verwijst inwoners voor praktische ondersteuning bij inwonerinitiatieven door naar de opbouwwerkers. De wijkregisseur is ook niet het aanspreekpunt op het gebied van vragen/klachten over de openbare ruimte; hiervoor wordt verwezen naar de meldingen, klachten en bezwaren pagina van de gemeente Roermond.

Rol Wijkwethouders

In het coalitieakkoord is afgesproken om te gaan werken met wijkwethouders, om zo de zichtbaarheid van de gemeente in wijken en kernen te vergroten en de interactie met inwoners te versterken. De wijkwethouders zijn het bestuurlijke gezicht van de gemeente in de wijken. Iedere wijkwethouder geeft hier naar eigen inzicht invulling aan. Hierbij sluit hij of zij aan bij de behoefte en organisatiegraad van de wijk. De wijkregisseur en de wijkwethouder maken hier afspraken over.

De wijkwethouder committeert zich aan de wijkagenda voor de wijken waaraan hij of zij verbonden is en ziet toe op de uitvoering. De activiteiten in de wijkagenda's kunnen betrekking hebben op verschillende beleidsdomeinen en vallen dus ook binnen verschillende portefeuilles. Inhoudelijke afstemming hierover gebeurt in principe op ambtelijk niveau.

De wijkwethouder houdt regelmatig contact met de wijkregisseur over signalen die hij of zij opvangt in de wijk en over de uitvoering van de wijkagenda. Als inwoners de wijkwethouder benaderen met een initiatief

of beleidswens, dan verwijst de wijkwethouder naar de juiste persoon in de ambtelijke organisatie of leidt vraag door in de eigen organisatie (zie paragraaf 4.3). In beide gevallen stelt de wijkwethouder de wijkregisseur hiervan op de hoogte.

Rol Wethouder Wijken en inwonerparticipatie

Binnen het college is één wethouder coördinerend portefeuillehouder voor het wijk- en kernenbeleid. Deze wethouder is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de wijkagenda's en de besteding van de wijkbudgetten. Hij of zij onderhoudt hier regelmatig contact over met de wijkregisseurs. De wethouder Wijken en inwonerparticipatie heeft hierbij een procesverantwoordelijkheid; hij of zij is niet inhoudelijk betrokken bij de inhoud van alle wijkagenda's.

Minimaal eens per jaar wordt een wijkoverstijgend overleg georganiseerd voor de dorps- en wijkraden (indien gewenst aangevuld met andere inwonerorganisaties die voortkomen uit het proces van de wijkagenda's) waarin de onderlinge samenwerking en de samenwerking met de gemeente wordt besproken. De wethouder Wijken zit dit overleg voor.

2.6 Fasering

Met dit nieuwe wijk- en kernenbeleid richten we ons in eerste instantie op het verkrijgen van een goed beeld van wat er speelt in de wijken en kernen, op het faciliteren van inwonerinitiatieven op wijkniveau en op het – in co-creatie met inwoners en maatschappelijke partners – opstellen van wijkagenda's.

Voor de korte termijn zetten we vanuit de gemeente nu vooral in op activiteiten en maatregelen die zijn gericht op het verbeteren van de leefbaarheid. Het brede begrip leefbaarheid kan bijvoorbeeld gaan over zaken die samenhangen met veiligheid, sociale samenhang, participatie, de fysieke omgeving en overlast.

We zien als mogelijk perspectief voor de langere termijn dat we onze gemeentelijke inzet en planvorming ook op andere thema's gebiedsgericht en in co-creatie met bewoners en wijkpartners organiseren. De (organisatorische) veranderingen die hiervoor nodig zijn, zijn echter groot. Vandaar dat wij ervoor kiezen om ons voor de komende periode eerst te richten op wijkgericht werken op die thema's die het dichtst in de leefwereld van inwoners liggen: leefbaarheid en sociale samenhang.

Globaal stappenplan invoering Wijken- en kernenbeleid

2024:

- Invoeren beschreven werkwijze inwonerinitiatieven
- Wijkbudget openstellen voor inwonerinitiatieven
- Nadere afspraken met maatschappelijke partners over werkwijze wijkgericht samenwerken
- Afsluiten samenwerkingsconvenant informatie-uitwisseling
- Start opstellen (beknopte) Wijkagenda's 2024 voor alle wijken, gebaseerd op gesprekken met maatschappelijke partners die zijn vertegenwoordigd in het wijkteam en in afstemming met actieve en goed ingebedde dorps- of wijkraden (zie hoofdstuk 3). Waar mogelijk wordt de wijkagenda ondersteund door data (o.a. Lemon-onderzoek en statistische gegevens waar gemeente en maatschappelijke partners over beschikken).
- Start uitvoering eerste activiteiten uit wijkagenda's in samenwerking met maatschappelijke partners (en inwoners)

2025:

- Tussenevaluatie wijkgericht werken
- Opstellen wijkagenda met grotere inwonerbetrokkenheid in eerste wijken
- Startjaar wijkgericht samenwerken met maatschappelijke partners en inwoners volgens nieuwe samenwerkingsstructuren.

2026:

- Opstellen wijkagenda met grotere inwonerbetrokkenheid in overige wijken.
- Bredere evaluatie wijkgericht werken

3 De wijkagenda

3.1 Functie en betekenis Wijkagenda

Een van de centrale elementen van het nieuwe Wijken- en kernenbeleid is het werken met een wijkagenda. Het gezamenlijk werken aan een wijkagenda is een manier waarop de gemeente actief de inwoners in positie brengt om samen met de gemeente en andere maatschappelijke partijen in de wijk (waaronder de corporaties) te werken aan een wijk waar het prettig wonen en leven is.

De wijkagenda is een set van (beleids-)maatregelen en activiteiten rond leefbaarheid en de directe leefomgeving, die in de komende jaren samen met bewoners en partners in de wijk worden opgepakt. De wijkagenda is opgesteld vanuit de wensen en behoeften die bij bewoners, organisaties en ondernemers in de wijk leven. Bewoners en betrokken wijkpartners bekijken in samenspraak welke zaken prioriteit verdienen, wanneer de gewenste uitvoering is en wie er betrokken is bij de uitvoering. Sommige maatregelen zullen heel praktisch van aard zijn en vooral inzet en toewijzing nodig hebben. Die hoeven misschien helemaal geen geld te kosten. Andere maatregelen zullen meer voorbereiding vergen en vragen om meer inzet van financiële middelen.

Om de uitvoering van de wijkagenda te vergemakkelijken wordt een ondersteunend wijkbudget in het leven geroepen.

De wijkagenda is een dynamisch document, dat periodiek wordt geëvalueerd en bijgesteld, en waar ook tussentijds zaken aan kunnen worden toegevoegd, om aan te sluiten bij de actualiteit. De wijkagenda is de opmaat voor uitvoeringsplannen op projectniveau, waarin indien van toepassing ook goede afspraken worden gemaakt over onderhoud en beheer van afgeronde projecten.

Naast de feitelijke functie van een wijkagenda als concreet activiteitenplan voor de wijk heeft een wijkagenda nog veel meer betekenis. Zo is het ook het resultaat van een samenwerkingsproces (participatieproces) waarbij bewoners, bestaande buurtnetwerken, wijkorganisaties optimaal zijn betrokken. Door de grote invloed die bewoners aan de voorkant krijgen draagt de samenwerking daarmee bij aan het vergroten van betrokkenheid bij de uitvoering en bij de buurt zelf. Bovendien dienen wijkagenda's als wezenlijke input voor overleg over de toekomstige gemeentelijke koers in de wijken: wat speelt er in de wijken, waar moet volgens betrokkenen in de wijken meer aandacht of accent op komen te liggen? Of welke zaken komen in meerdere wijken terug?

3.2 De wijkcoalitie

De plek waar partijen samenwerken aan het verzamelen van wensen, ideeën en voorstellen verzamelen en komen tot een wijkagenda noemen we voortaan de wijkcoalitie. De samenstelling van de wijkcoalitie kan variëren per wijk. Binnen de wijkcoalitie werken we met een 'kernteam' dat zich bezighoudt met het ontwikkelen van een wijkagenda. Vaste partners binnen de wijkcoalitie zijn:

- Gemeente: de wijkregisseur en de beleidsmedewerker Wijkgericht werken;
- Welzijnsorganisatie VIJF: de opbouwwerker);
- Corporatie(s);
- Goed georganiseerde dorps-/wijkraden (die bereid en in staat zijn als volwaardig gesprekspartner en belangenbehartiger op te treden)

De wijkcoalitie betreft bewoners en bewonersnetwerken zoals buurtcomités en werkgroepen van inwoners via het opbouwwerk en dorps-/wijkraden bij ideevorming en toetsing van voorgestelde maatregelen.

Afhankelijk van de wijk kunnen bijvoorbeeld ook de volgende partijen deelnemen:

- Ondernemersverenigingen;
- Onderwijsinstellingen;
- (Sport)verenigingen;
- inwoners(netwerken).

Taken van de wijkcoalitie

In de basis heeft de wijkcoalitie vijf belangrijke taken:

1. Het verzamelen van informatie over de vraagstukken, kansen en opgaven in de wijk;
2. Het verzamelen van wensen, ideeën en behoeften die spelen bij bewoners en wijkorganisaties, verenigingen en ondernemers in de wijk als het gaat om de leefbaarheid en de leefomgeving;
3. Het gezamenlijk agenderen en prioriteren van voorstellen en maatregelen om de leefbaarheid en de leefomgeving te verbeteren;
4. Het toetsen van de voorstellen op draagvlak en op wenselijkheid en haalbaarheid;
5. Het opstellen van een concrete wijkagenda met activiteiten, maatregelen en plannen voor verbetering van de leefbaarheid en de directe leefomgeving.

Rolverdeling binnen de coalitie

De coalitieleden staan gezamenlijk aan de lat om tot een goede, getoetste en concrete wijkagenda te komen. Ieder heeft daarin een eigen rol te spelen als het gaat om de bovenstaande taken. We lichten specifiek de rol uit van de wijkregisseur, de beleidsmedewerker Wijken- en kernenbeleid, de opbouwwerker en de dorps-/wijkraad.

Rol van de wijkregisseur

De wijkregisseur is verantwoordelijk voor het goed doorlopen van het proces van de totstandkoming van de wijkagenda (zie ook hoofdstuk 2). Hij/zij houdt (als voorzitter) contact met de leden van de wijkcoalitie en met de gemeentelijke organisatie. De wijkregisseur bewaakt de betrokkenheid van bewoners en externe partners bij de totstandkoming van de wijkagenda, stuurt op het formuleren van concrete, meetbare doelstellingen die aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap en is verantwoordelijk voor het monitoren van de voortgang van onderdelen uit de wijkagenda.

Rol van de gemeentelijke beleidsmedewerker

De beleidsmedewerker wijkgericht werken is inhoudelijk verantwoordelijk voor het verzamelen en bundelen van informatie over de wijken en het uitwerken van de wijkagenda. Dat doet hij/zij uiteraard in nauw overleg met de overige leden van de wijkcoalitie. Ook is de beleidsmedewerker wijkgericht werken verantwoordelijk voor de inhoudelijke afstemming van maatregelen uit de wijkagenda met de gemeentelijke clusters.

Rol van de opbouwwerker

De opbouwwerker is verantwoordelijk voor het betrekken van bewoners en bewonersnetwerken bij de totstandkoming van een gedragen wijkagenda. Het gaat dan om vanuit het stimuleren en activeren van bewoners(netwerken) om wensen, ideeën en behoeften op te halen en om voorstellen van de wijkcoalitie te toetsen op draagvlak en probleemherkenning. Ook is het betrekken van bewoners bij de prioriteitstelling en de uitwerking van maatregelen een belangrijke rol van de opbouwwerker. Dat kan bijvoorbeeld via de organisatie van bewonersbijeenkomsten en oplopen, maar ook in de vorm van een online peiling. De opbouwwerker heeft ook een rol bij het stimuleren van bewoners om actief te participeren in de uitvoering van activiteiten uit de wijkagenda.

Rol van dorps-/ wijkraden binnen de wijkcoalitie

De belangrijkste rol van een dorps-/ wijkraad binnen de wijkcoalitie is vanuit een gelijkwaardige positie mee te praten over de maatregelen die worden opgenomen in de wijkagenda. Dat doen zij vanuit een goede inbedding in de wijknetwerken en vanuit hun kennis over de uiteenlopende belangen van bewoners en belanghouders in de wijken.

Bij het vormen van de wijkcoalitie wordt met de bestaande dorps-/ wijkraden verkend en vastgesteld of zij een *formele rol voor zichzelf zien weggelegd* bij de totstandkoming van een wijkagenda en of zij (kunnen en willen) *voldoen aan de vereisten* om als volwaardig gesprekspartner en belangenbehartiger deel te nemen aan de coalitie.

Aandachtspunten hierbij zijn dat de dorps- of wijkraad:

- goed is ingebed in de bestaande bewonersnetwerken – en buurtorganisaties;
- oog heeft voor de belangen die spelen binnen de wijk/ het dorp;
- organisatorisch voldoende slagkracht heeft om feeling met de achterban te houden en
- als wijkraad een goede gesprekspartner kan zijn bij de belangenafweging, zowel onderling als in samenspraak met andere partijen.

In de huidige praktijk is het zo dat niet alle wijkraden voldoen aan de bovenstaande zaken. Zo zijn er:

- Dorpen/ wijken met geprofessionaliseerde wijkraden die gewend zijn aan een formele rol in de netwerken en belangenbehartiging in de wijk.
- Wijken met actieve wijk- en bewonersorganisaties die van elkaar willen leren en willen groeien in hun rol als belangenbehartiger en gesprekspartner.
- Wijken met niet-geprofionaliseerde wijk- en bewonersorganisaties, met broze structuur en beperkte inbedding in de wijknetwerken.

In verkennende gesprekken aan de start van het wijkgericht werken moet naar voren komen in hoeverre de dorps-/ wijkraad een ‘formele’ rol wil en kan spelen. De wijkregisseur en de opbouwwerker uit de coalitie zullen in aanleg die gesprekken met de dorps-/wijkraden aangaan.

Een van de uitkomsten van de verkennende gesprekken kan zijn dat er een ondersteuningswens door de dorps-/wijkraad wordt uitgesproken om de rol als coalitiepartner goed te kunnen invullen. De wijkregisseur bespreekt dan de mogelijkheden voor ondersteuning hierbij (bijvoorbeeld vanuit de waarderingssubsidie).

3.3 Huidige wijkindeling als basis

Bij het opstellen van een wijkagenda gaan we uit van de huidige wijkindeling (CBS-wijkindeling). Dat betekent dat er in de basis onderscheid wordt gemaakt in tien wijken waarvoor er wijkagenda’s worden opgesteld en waarvoor wijkbudgetten beschikbaar worden gesteld. Omdat enkele van deze formele ‘wijken’ bestaan uit specifieke buurten en kleine dorpskernen met een eigen karakter en met eigen specifieke wensen, kan binnen een wijkagenda ook gewerkt worden met deelagenda’s op kern/buurtniveau. De wijkindeling is overigens net wat anders dan de indeling van de Wijkteamoverleggen. Dat is de bestaande samenwerking tussen diverse wijkprofessionals voor het bespreken en oppakken van dagelijkse kwesties in de leefomgeving (zie ook hoofdstuk 5). In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de wijkindeling voor de wijkagenda’s. In dit overzicht is ook opgenomen welke buurten/ kernen onderdeel uitmaken van de wijk en welke wijkregisseurs en wijkwethouders gekoppeld zijn aan de wijken.

3.4 Verzamelen van informatie

Een van de belangrijke taken van de wijkcoalitie is het ophalen van informatie over de wijk om een goed beeld te krijgen wat er leeft en speelt en wat wensen en verwachtingen zijn van bewoners, gemeente en wijkpartners in de wijk.

Het gaat daarbij om het gebruiken van cijfers en trends over de wijk, over het verzamelen van wensen, vraagstukken en ideeën en voorstellen vanuit de wijkbewoners, ondernemers en wijkorganisaties in de wijken en om het ophalen van beleidsvoornemens, visies en strategische overwegingen vanuit de verschillende partijen die actief zijn met beleid in de wijken.

Verzamelen van ideeën en behoeften uit de wijk

Binnen de wijkcoalitie zal straks iedereen op zijn eigen manier en met zijn eigen achterban wensen, ideeën en voorstellen vanuit de wijk verzamelen en inbrengen. Een speciale rol is daarbij weggelegd voor de dorps-/wijkraad in de coalitie en voor de opbouwwerker.

De dorps-/wijkraad doet dit vanuit zijn 'natuurlijke' rol om als belangenbehartiger op te treden vanuit de wijk. Zij zijn actief in hun wijk en hebben nauw contact met bewoners, verenigingen en organisaties in de wijk.

Via het opbouwwerk stimuleert gemeente Roermond de zelfredzaamheid van bewoners en de versterking van sociale netwerken in de omgeving. Dit wordt buurtbouwen genoemd (naar de Engelse term community building). Vanuit de netwerken en de gemeenschappen zijn ontzettend veel (expliciete en latente) ideeën om het wonen en leven in de eigen omgeving fijner, mooier en beter te maken. Het is dus essentieel dat die geluiden goed toevloeien naar de wijkcoalitie. Hier heeft een

opbouwwerker een belangrijke rol. Deze zal bestaande netwerken betrekken bij vragen over de wijk (beleving, ervaren knelpunten en ideeën voor verbetering). De opbouwwerker activeert nieuwe en bestaande netwerken, bewonerscollectieven en individuen en stimuleert de inzet en betrokkenheid bij de ideevorming voor de wijkagenda's.

Bundelen van cijfers en trends in wijkprofielen

Om goed wijkgericht samen te kunnen werken is het ook belangrijk om cijfers, feiten en trends over de wijk in beeld te hebben en ook gezamenlijk te beschikken over die informatie. Er zijn veel gegevens beschikbaar. Bij aanvang van het wijkgericht werken in 2024 worden de koppen bij elkaar gestoken om cijfers, gegevens en data vanuit de verschillende samenwerkende organisaties en gemeentelijke clusters te verzamelen en te bundelen.

Dat wordt gemeentebreed gedaan. We bundelen de belangrijkste cijfers en trends in *wijkprofielen* (wijkcijfers op alle thema's met een duiding hoe goed die zich verhouden tot een gemiddelde of een streefnorm). Daarnaast is het de wens om de cijfers ook in een wijkmonitor te ontsluiten (cijfers en trends voor alle wijken naast elkaar). Dit type overzichten kunnen op zowel strategisch als op tactisch niveau goed worden ingezet bij het bepalen van beleidskoers, maar zijn ook voor de wijkcoalitie essentieel.

In 2024 wordt een start gemaakt met het verzamelen van de cijfers vanuit de verschillende organisaties en deze te bundelen in handzame wijkprofielen. Denk daarbij aan statistieken over bevolking, woningvoorraad, woonomgeving en belevingscijfers uit het LEMON-onderzoek. Met corporaties en andere wijkorganisaties maken we afspraken over het aanleveren van kerninformatie vanuit hun organisaties. De informatie in de wijkprofielen zal worden betrokken bij het adresseren van belangrijke leefbaarheidskwesties in de wijk.

Ophalen van beleidsvisies, ambities en ontwikkelopgaven

Een derde informatielijn wordt gevormd door de beleidsvoornemens en -visies vanuit de clusters van de gemeente en vanuit de wijkpartners. Veel van deze visies zijn (online) gepubliceerd. Op verzoek van de wijkcoalitie leveren de partners hun visie op bepaalde thema's en ontwikkelopgaven in de wijk. Dat kan ook door vakambtenaren of betrokkenen uit de organisaties uit te nodigen bij een wijkcoalitie-bespreking. Zij kunnen de wijkcoalitie helpen om te duiden wat hun ambities, visies en ontwikkelopgaven betekenen voor de wijk of de plek waar de wijkcoalitie haar vragen over heeft.

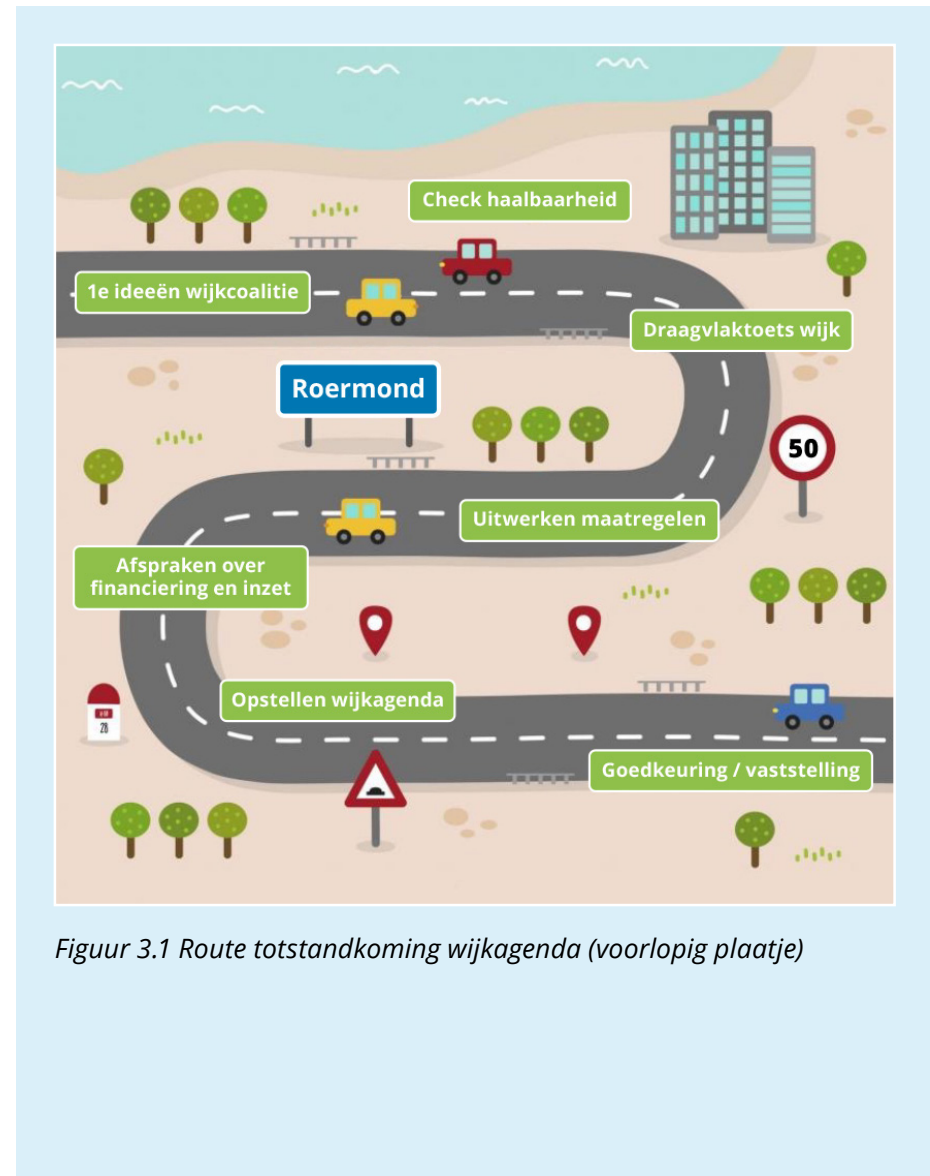
3.5 De totstandkoming van een wijkagenda

Het opstellen van een gezamenlijke en gedragen wijkagenda zal straks een aantal stappen doorlopen om tot een optimaal resultaat te komen. In figuur 3.1 is de route kort weergegeven. De *manier waarop* de verschillende stappen worden doorlopen kan bij elke wijk echter anders zijn.

De wijkcoalitie bepaalt gezamenlijk de inrichting van het processtappen (wat is er nodig, hoe doen we het, wie betrekken we?). De wijkregisseur houdt hier de regie op en is verantwoordelijk voor het op een goede manier doorlopen van het totstandkomingsproces.

Hierbij is het vooral van belang dat er aandacht is voor de manier waarop wordt toegewerkt naar achtereenvolgens:

- een eerste overzicht met doelen en hierbij passende maatregelen/acties;
- een goede kwalitatieve check op haalbaarheid, wenselijkheid en financierbaarheid;
- een goede toets van maatregelen bij de inwoners van de wijk;
- een gezamenlijke prioritering van maatregelen in de wijkagenda.

Figuur 3.1 Route totstandkoming wijkagenda (voorlopig plaatje)

Toetsen van ideeën en voorstellen van de wijkcoalitie

Wanneer de wijkcoalitie zich een beeld heeft gevormd van de wensen, behoeften en ideeën vanuit de wijk en vanuit de cijfers en beleidsambities speerpunten voor de wijk heeft vastgesteld, zal zij gezamenlijk een eerste overzicht opstellen van wensen, ideeën en maatregelen. Deze lijst met ideeën zal vervolgens getoetst en uitgewerkt moeten worden. Dat geldt vooral voor ideeën met veel impact op de omgeving, waar veel geld mee gemoeid is of waar mogelijk verschillende belangen spelen.

De eerste toets vindt plaats door de gemeente en de organisaties uit de wijkcoalitie. Zij toetsen of de ideeën en voorstellen passen binnen de gemeentelijke beleidsvisie en of de voorstellen realiseerbaar en financieel haalbaar zijn. Daarbij kijken zij ook of de voorstellen en ideeën in het verlengde liggen van de reguliere taken van het cluster. Die vraag is relevant bij de inzet en de eventuele (mede)financiering vanuit het clusterbudget. Het resultaat van deze toets is een overzicht van de haalbaar geachte maatregelen voor de wijk en inzicht in de mogelijkheden voor inzet en financiering vanuit de gemeentelijke clusterbudgetten.

De getoetste en 'gezeefde' set aan ideeën en voorstellen wordt vervolgens voorgelegd aan bewoners en belanghouders in de wijk. Hierbij wordt vooral gekeken naar het draagvlak in de wijk. Ook zal dan worden gepeild welke maatregelen de grootste prioriteit hebben in de beleving van de wijk. Het nagaan van het draagvlak en prioriteiten kan op allerlei manieren; dat is aan de wijkcoalitie. Te denken valt aan het opzetten van enquêtes, polls, het organiseren van bijeenkomsten of oplopen, et cetera. Tijdens deze fase kunnen de contactmomenten ook gebruikt worden om de bereidheid bij mensen te verkennen om een bijdrage te leveren bij de uitvoering van de maatregel. De opbouwwerker heeft hierbij een belangrijke rol.

Uitwerking van de wijkagenda

Nadat alle ideeën, wensen en voorstellen gewogen zijn, moeten deze worden uitgewerkt in een concrete set van maatregelen en activiteiten in de wijk. Tijdens deze fase moet door de wijkcoalitie ook een voorstel worden uitgewerkt voor de benodigde financiering, de financierende partners en mogelijke (externe) financieringsbronnen.

De acties/maatregelen die worden opgenomen in de wijkagenda moeten zo SMART mogelijk worden opgesteld. Deze zullen vervolgens op maatregelniveau ter beoordeling worden teruggelegd bij de betrokken gemeentelijke clusters en de deelnemende partnerorganisaties. Deze geven hun eindoordeel over de maatregelen en de inzet en financiële bijdrage vanuit de organisatie / clusterbudget.

Bij de aanlevering van de conceptplannen zal aandacht moeten zijn voor:

- Omschrijving maatregel
- Omschrijving doel/achtergrond maatregel en beoogd effect
- Trekker bij de uitvoering
- Betrokken partijen bij de uitvoering
- Benodigde financiering en financierende partijen
- Gepland uitvoeringsjaar/-periode
- Visie op het toekomstige beheer

Het resultaat is ofwel instemming met de maatregel en gevraagde inzet/ financiering, ofwel een advies over aanpassingen in het plan. Als blijkt dat het niet mogelijk is om een activiteit of maatregel te bekostigen vanuit de clusterbudgetten, dan kan de wijkcoalitie het wijkbudget inzetten of op zoek gaan naar andere bronnen.

3.6 Goedkeuren en vaststellen van een wijkagenda

Voordat de wijkagenda als geheel kan worden vastgesteld, moeten de afzonderlijke maatregelen en activiteiten worden goedgekeurd door de partijen die hier een bijdrage aan leveren.

De gemeentelijke financiering van maatregelen uit de wijkagenda's komt in de praktijk voornamelijk vanuit de clusterbudgetten en aanvullend (en voorwaardelijk) vanuit het wijkbudget. Er zijn daarmee dus meerdere budgetverantwoordelijke clusters. Deze geven (wanneer het gaat om budgetallocatie vanuit de clusterbegroting) op maatregelniveau hun goedkeuring aan het conceptvoorstel voor de wijkagenda.

Waar het gaat om financiële bijdragen van andere coalitiepartners, dan is het aan de budgethouders van deze coalitiepartners om dit deel van de begroting te accorderen. De manager Leefbaarheid & Veiligheid heeft het mandaat over de inzet van het wijkbudget voor de maatregelen uit de wijkagenda.

De wijkcoalitie stelt de uiteindelijke wijkagenda op en biedt deze aan voor besluitvorming bij de coalitiepartners. De wijkcoalitie bepaalt de vorm waarop de wijkagenda namens de betrokken wijkbewoners/wijkpartijen wordt goedgekeurd.

Binnen de gemeente worden de wijkagenda's onder verantwoordelijkheid van het cluster Leefbaarheid en Veiligheid aan het College van B&W aangeboden voor vaststelling. De wijkagenda's worden na vaststelling door het college van B&W aan de gemeenteraad aangeboden en toegelicht.

In hoofdstuk 6 wordt het budgettaire voorstel voor de inzet en toekenning van de middelen uit het wijkbudget verder uitgewerkt.

De wijkagenda in het eerste jaar (2024)

De verwachting is dat in het eerste jaar waarin we werken met dit nieuwe wijken- en kernenbeleid niet in alle wijken direct al een volledig proces wordt doorlopen, waarbij een brede wijkcoalitie tot complexere en in de wijk getoetste maatregelen en activiteiten komt. Gemeente Roermond vindt het belangrijk dat ook in het eerste jaar voor alle wijken een wijkagenda wordt opgesteld. In 2024 zal het in de meeste wijken gaan om een beknopte wijkagenda met relatief kleinschalige plannen die eenvoudig zijn in de uitvoering. Daarbij is de betrokkenheid van dorps- en wijkraden mogelijk wat kleiner in het eerste jaar, wanneer zij (nog) niet als volwaardig coalitiepartner kunnen of willen fungeren. In zo'n geval worden wijk- en andere bewonersraden vooral betrokken bij het ophalen van wensen en bij het toetsen van voorstellen.

4 Inwonerinitiatieven in het wijken- en kernenbeleid

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de plek van inwonerinitiatieven in het wijkgericht werken. Als gemeente vinden we het belangrijk om ruimte te laten aan initiatieven vanuit de samenleving, om zo samen met onze inwoners Roermond vorm te geven. Zo versterken we de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen leefomgeving, benutten we de kennis en kracht van de samenleving en bieden we inwoners de ruimte om hun capaciteiten en kwaliteiten in te zetten voor hun buurt. In de Nota Actief Burgerschap (2015) hebben we hiervoor de lijnen uitgezet; in de Participatieverordening zijn de belangrijkste spelregels uitgewerkt.

Inwonerinitiatieven en beleidswensen

In de manier waarop we als gemeente omgaan met ideeën vanuit inwoners, maken wij onderscheid tussen klachten, beleidswensen en inwonerinitiatieven.

Onder *klachten* verstaan we onder meer meldingen openbare ruimte. Die gaan bijvoorbeeld over kapotte straatverlichting, kapot wegdek, zwerfvuil of omgevallen bomen. Dergelijke meldingen kunnen via de gemeentelijke website worden doorgegeven (meldingen/klachten/bezwaren pagina). Inwoners kunnen ook klachten hebben over burenoverlast, of over hoe de gemeente hen heeft bejegend. Dergelijke meldingen worden binnen de gemeente opgepakt door de klachtencoördinator.

Waar we in dit hoofdstuk spreken over ideeën van bewoners, doelen we niet op klachten. De behandeling van klachten is onderdeel van de reguliere werkzaamheden van de gemeente, en valt buiten

het wijkgericht werken. Het wijken- en kernenbeleid gaat wél over inwonerinitiatieven en beleidswensen. Onderstaand kader geeft het verschil weer tussen inwonerinitiatieven en beleidswensen.

Onder een **inwonerinitiatief** verstaan we een idee dat één of meerdere inwoners, soms met steun van derden, *zelf* uitwerken tot een plan en dat zij zelf realiseren ten behoeve van anderen of de samenleving, waarmee ze een bijdrage willen leveren aan zaken die hen aan het hart gaan in het publieke domein. Het initiatief dient een maatschappelijk relevant doel, heeft geen winstoogmerk of commercieel belang en komt uit eigen beweging tot stand. Bij een inwonerinitiatief ligt het eigenaarschap bij de inwoners. Bij de realisatie heeft de gemeente in beginsel een beperkte rol.

Onder een **beleidswens** verstaan we een vraag of idee van een inwoner of groep inwoners, die willen dat de *gemeente* hiermee aan de slag gaat. Wanneer de gemeente ingaat op de beleidswens, komt de uitvoering primair aan op gemeentelijke inzet. Daarbij willen we als gemeente waar mogelijk inwoners wel stimuleren om een rol te spelen (bijv. draagvlakmeting, meedenken over ontwerp). Er zijn twee soorten beleidswensen:

1. **Verzoeken:** deze kunnen op korte termijn worden opgepakt (mits ze passen binnen gemeentelijk beleid en regels)
2. **Complexere beleidswensen:** als de gemeente hieraan meewerkt, vergen deze een grotere investering in tijd of middelen en een betrokkenheid van verschillende gemeentelijke clusters. Ook spelen vaak bredere belangen in de wijk.

De houding van de gemeente ten aanzien van zowel inwonerinitiatieven als beleidswensen moet zich kenmerken door een open en constructieve houding en ondersteuning op maat. Als gemeente willen we een faciliterende, verbindende en stimulerende rol spelen.

Het is voor inwoners belangrijk dat zij een duidelijk aanspreekpunt hebben binnen de gemeente en niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Inwonerinitiatieven, verzoeken en beleidswensen vragen een verschillende behandeling door de gemeente. Die werken we in dit hoofdstuk uit.

Inwonerinitiatieven kunnen een plek krijgen in de wijkagenda's, maar dat hoeft niet altijd. Als het gaat om initiatieven, verzoeken en beleidswensen die op korte termijn kunnen worden opgepakt en uitgevoerd en die geen grote budgettaire consequenties hebben voor de gemeente, dan volgen we de werkwijze zoals die beschreven is in bijlage 3. Zo kunnen we flexibel inspelen op initiatieven die gedurende het jaar ontstaan. Inwonerinitiatieven en beleidswensen die een grotere maatschappelijke impact hebben en/of een groter beslag leggen op het wijkbudget en daarom vragen om een bredere afweging in de gemeentelijke organisatie én in de wijk (prioritering), kunnen een plek krijgen in de op te stellen wijkagenda's. Hoe dit proces er uit ziet, is beschreven in hoofdstuk 3.

4.2 Rolverdeling bij inwonerinitiatieven

Rolverdeling initiatiefnemer - gemeente

Bij een inwonerinitiatief ligt het eigenaarschap altijd bij de initiatiefnemers; de gemeente neemt het initiatief niet over.

Initiatiefnemers zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor:

- de ideevorming
- het uitwerken van een idee tot een plan (aan de hand van het stappenplan op de website van de gemeente)
- het mobiliseren van medestanders (draagvlak)
- het indienen van het plan bij en het toelichten van het plan aan de gemeente
- het verder uitwerken van het idee, inclusief een planning en begroting
- het zoeken van en betrekken van samenwerkingspartners
- het zoeken van financiële middelen (fondsenwerving / subsidieaanvraag bij gemeente of elders)
- communicatie naar betrokkenen in de straat / wijk / gebied
- evaluatie / verantwoording

De rol van de gemeente bestaat uit:

- Adviseren / meedenken met initiatiefnemers
- Toetsen van initiatief aan spelregels (t.b.v. besluit wel/niet meewerken gemeente en evt. financiële bijdrage vanuit betrokken clusters of wijkbudget)
- Betrekken / doorleiden naar betrokken cluster / vergunningen (regierol)
- Doorverwijzen naar opbouwwerker voor praktische ondersteuning en zoeken financiële middelen
- Verbinden met andere initiatieven / partijen

Interne rollen

De gemeente wil inwonerinitiatieven zo goed mogelijk faciliteren. Daarom zorgen we ervoor dat initiatiefnemers zo snel mogelijk

gekoppeld worden aan een inhoudelijk verantwoordelijk ambtenaar die fungeert als vast contactpersoon voor de initiatiefnemers. In bijlage 3 beschrijven we hoe we dit doen. Naast deze medewerker vanuit een cluster, vervult ook de wijkregisseur een rol bij inwonerinitiatieven.

De **inhoudelijk verantwoordelijke vakambtenaar** aan wie een initiatief wordt toegewezen, heeft als rol om de initiatiefnemers te adviseren, te toetsen of hun initiatief voldoet aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente (toestemming en/of geld of een bijdrage in natura) en ervoor te zorgen dat de initiatiefnemers de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. De inhoudelijk verantwoordelijke ambtenaar is gedurende het proces ook verantwoordelijk voor de communicatie met de initiatiefnemers. Bij verzoeken die gaan over meerdere beleidsvelden, wordt onderling afgesproken wie van de betrokken vakambtenaren het contact met de initiatiefnemer onderhoudt.

De **wijkregisseur** vervult in het proces een adviesrol richting de inhoudelijk verantwoordelijk vakambtenaar, en bewaakt de zorgvuldigheid van het proces. Zo borgen we dat een verzoek ook echt wordt opgepakt in de organisatie en snel wordt afgehandeld en een goede afweging van de verschillende belangen die een rol spelen. De wijkregisseur is niet verantwoordelijk voor de inhoudelijke besluitvorming over budgettoekenning en uitvoering. Wel kan de wijkregisseur adviseren over bijvoorbeeld de financiële mogelijkheden die er zijn binnen de gemeente (subsidieregelingen en wijkbudget), in gevallen dat het initiatief niet vanuit de lopende begroting van een cluster kan worden ondersteund.

Het kan voorkomen dat de wijkregisseur een dubbele rol heeft. Als het initiatief bijvoorbeeld een buurtfeest is, dan ligt het voor de hand dat de wijkregisseur zowel inhoudelijk verantwoordelijk als procesverantwoordelijk is.

4.3 Financiële ondersteuning inwonerinitiatieven

Inwonerinitiatieven die een beroep willen doen op financiële ondersteuning vanuit de gemeente, kunnen een bijdrage krijgen vanuit verschillende budgetten. Uitgangspunt bij het (mede)financieren van inwonerinitiatieven is dat goede plannen de basis vormen voor het beschikbaar stellen van geld, niet andersom. Voor goede plannen is altijd geld te vinden, binnen of buiten de gemeente.

Inwonerinitiatieven kunnen vanuit verschillende bronnen worden (mede) gefinancierd. De inhoudelijk verantwoordelijk vakambtenaar bespreekt met de initiatiefnemers welke mogelijkheden er zijn zodat optimaal gebruik gemaakt kan worden van subsidies die voorhanden zijn. Hij of zij daagt initiatiefnemers hierbij ook uit om buiten de gemeentelijke budgetten op zoek te gaan naar medefinanciers, bijvoorbeeld via fondsen, sponsoring of inzamelingsacties. De opbouwwerker kan hier bij ondersteunen.

Financiële instrumenten

Hieronder zetten we de belangrijkste financiële instrumenten vanuit het Roermondse op een rij. De verschillende regelingen worden verder toegelicht in bijlage 4.

- Bestaande (incidentele) subsidies, zoals Beleidsregel Volksfeesten en subsidies voor zaken als integratie, het tegengaan van eenzaamheid onder senioren of het organiseren van jongerenactiviteiten.
- Roermondfonds: bedoeld voor kleine projecten / activiteiten die mensen bij elkaar brengen. Aanvragen worden beoordeeld door het bestuur van het Roermondfonds (bestaande uit inwoners van verschillende wijken in de gemeente).

- Lopende begroting van clusters. Kan een initiatief niet bekostigd worden vanuit bovenstaande subsidies, dan is de volgende stap om te bekijken of het betaald kan worden vanuit de lopende begroting van clusters. De vakambtenaar maakt dan een inhoudelijke toets en onderzoekt of het initiatief vanuit het cluster kan worden gefinancierd. Het mandaat over een bijdrage vanuit de begroting van het cluster ligt bij de betreffende manager.
- Wijkbudget. Wanneer bovenstaande subsidiemogelijkheden niet volstaan en het ook niet mogelijk is om het initiatief te financieren vanuit de lopende begroting van het betrokken cluster, dan kan voor initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de leefbaarheid en sociale samenhang een bijdrage worden verleend vanuit de nieuw in te stellen wijkbudgetten. Het mandaat over een bijdrage vanuit het wijkbudget ligt bij de manager van het Cluster Leefbaarheid en Veiligheid.

Bij bovenstaande opsomming geldt dat initiatiefnemers eerst moeten kijken of de eerste mogelijkheid soelaas biedt, vervolgens de tweede et cetera. Wij hanteren als uitgangspunt dat als gebruik wordt gemaakt van het Roermondfonds, er geen gebruik kan worden gemaakt van (aanvullende) financiering door de gemeente. Dit om te voorkomen dat initiatiefnemers gaan 'shoppen' en de gemeentelijke organisatie te zwaar belasten. De vakinhoudelijk ambtenaar bespreekt dit met de initiatiefnemer.

Gemeentelijke bijdrage aan beleidswensen en verzoeken

Bovenstaande mogelijkheden gelden voor inwonerinitiatieven. Voor beleidswensen waar de gemeente aan wil meewerken geldt dat – wanneer deze vragen om een (ingrijpende) aanpassing van lopende plannings- en budgetten van clusters of wanneer er aanvullende middelen voor nodig zijn – de besluitvorming en financiering altijd moet lopen via het proces van de wijkagenda (zie hoofdstuk 3). Deze worden

dus niet als op zichzelf staand project opgepakt. Op deze manier willen we waarborgen dat de beleidswensen die spelen in een bepaald gebied goed op een rij gezet kunnen worden en we als gemeente (samen met maatschappelijke partners en met inbreng van inwoners) kunnen afwegen wat prioriteit heeft. Eenvoudiger verzoeken kunnen wel gedurende het jaar (dus buiten de wijkagenda) worden opgepakt, als ze betaald kunnen worden vanuit de reguliere budgetten van de clusters.

Spelregels gemeentelijke bijdrage inwonerinitiatieven

Voor een gemeentelijke bijdrage aan een inwonerinitiatief – of dit nu is vanuit de reguliere begroting van clusters of vanuit het nieuwe wijkbudget - gelden een aantal spelregels. Deze zijn vastgelegd in de Participatieverordening. Belangrijke toetsstenen hierbij zijn:

- Of het initiatief past binnen de kaders van het gemeentelijk beleid en bijdraagt aan de gemeentelijke en/of maatschappelijke doelstellingen;
- In hoeverre het initiatief binnen de gemeenschap gesteund wordt (draagvlak)
- Of er middelen (of mensen) beschikbaar zijn om het idee te kunnen uitvoeren;
- Of er gegronde redenen zijn om niet mee te werken aan het initiatief, bijvoorbeeld omdat het initiatief doelstellingen beoogt die in strijd zijn met het algemeen belang, omdat het vooral een privébelang dient of omdat het initiatief naar het oordeel van de gemeente op financiële, juridische of praktische gronden niet haalbaar is.

Voor een bijdrage vanuit het wijkbudget gelden de volgende aanvullende richtlijnen:

- Een deel van het nieuwe wijkbudget wordt gereserveerd voor relatief eenvoudige initiatieven die gedurende het jaar binnenkomen.
- Voor initiatieven die een uitstraling of functie voor de gehele wijk hebben geldt een maximumbedrag van €2.000;
- voor kleinere initiatieven die meer gericht zijn op buurten of plekken geldt een maximum van €1.000.

Voor initiatieven met een grotere maatschappelijke impact waarbij verschillende belangen een rol spelen geldt dat deze altijd moeten worden geagendeerd via de wijkagenda. De besluitvorming over een eventuele (grotere) bijdrage vanuit het wijkbudget is daarmee ook onderdeel van de prioritering binnen het wijkagenda-proces.

5 Doorontwikkeling wijkgericht werken

5.1 Inleiding

Bij het wijkgericht werken willen we 'groot denken, maar klein beginnen'. We willen ervoor zorgen dat we snel zichtbare resultaten boeken. Daarom starten we met het beter faciliteren van inwonerinitiatieven die gericht zijn op de directe leefwereld van inwoners. Om snel stappen te kunnen zetten, starten we in 2024 met 'smalle' wijkagenda's op een beperkt aantal thema's.

Wijkgericht samenwerken gaat echter om meer dan om het opstellen van wijkagenda's en het faciliteren van inwonerinitiatieven. Het is een continu proces waarbij we als gemeente samen met onze wijkpartners en inwoners kijken wat er nodig is om de leefbaarheid te versterken. Daarom willen we ons netwerk in de wijken versterken en verbreden. Met onze samenwerkingspartners willen we werken aan een gemeenschappelijke taal en onderling vertrouwen, kennis en ervaringen uitwisselen en samen leren van wat we tegen komen. Zo'n samenwerking vraagt om een gedeeld gevoel van urgentie bij politiek, bestuur en maatschappelijke partners en om goede afspraken met en commitment van onze maatschappelijke partners.

We willen inwoners een grotere rol geven bij de maatregelen en projecten in hun omgeving, om zo samen te werken aan leefbare, veilige wijken waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Daarbij willen we niet meer alleen samenwerken met bestaande dorps- en wijkorganisaties, maar onze oren breder te luisteren leggen om te horen wat er speelt en leeft in de wijken. Ook hierbij geldt dat dit een proces van lange adem is.

In dit hoofdstuk geven we een schets van hoe de samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners vorm kan krijgen. Niet in alle wijken zal de structuur er precies hetzelfde uit zien. De schets dient als richtsnoer om de samenwerking in de verschillende wijken op te modelleren, maar altijd met de intentie om gaandeweg nadere keuzes te maken en met de flexibiliteit om per wijk andere accenten te zetten.

5.2 Samenwerking met wijkpartners en inwoners

De gemeente Roermond werkt met allerlei organisaties en op tal van manieren samen. Steeds meer gebeurt dat gebiedsgericht. Met maatschappelijke organisaties (zoals corporaties, welzijnswerk, politie en handhaving) hebben we een formele samenwerking, gericht op het verbeteren van de leefbaarheid in wijken en dorpen: de wijkteamoverleggen. Ook met dorps- en wijkraden hebben we in sommige wijken al een vorm van geformaliseerde samenwerking.

In de komende jaren willen we toewerken naar een passende samenwerkings-structuur in alle wijken en kernen. Hiermee borgen we dat we als samenwerkende partijen een beeld krijgen van wat er leeft en speelt in de wijk en dat we hier met elkaar goed op kunnen acteren. Daarnaast zorgt het ervoor dat de juiste partijen op de juiste momenten zijn aangehaakt om input te verzamelen voor de wijkagenda en afspraken te maken over ieders inbreng bij de uitvoering.

We sluiten hierbij aan bij de bestaande overleggremia en breiden deze op een aantal punten uit. In 2024 maken we afspraken met onze samenwerkingspartners over de exacte samenwerkingsstructuur, passend bij de jaarcyclus van de partijen en ruimte latend voor de

verschillende situaties per wijk. We leggen afspraken over het uitwisselen van informatie ook vast in een samenwerkingsconvenant. De verschillen tussen de wijken en kernen zijn immers groot: qua aard en omvang van de leefbaarheidsopgaven, maar ook qua organisatiegraad van bewoners. In de samenstelling van de verschillende overleggrema willen we daar rekening mee houden. In gebieden met sociale achterstanden is mogelijk een andere manier van samenwerken tussen maatschappelijke organisaties (met andere partijen, op andere niveaus en/of met een andere overlegfrequentie) passend dan in een wijk met een grotere sociale kracht of en veel sociale netwerken. In een wijk met veel middenstand is een ondernemersvereniging een logische samenwerkingspartij, terwijl dat in een woonwijk niet het geval zal zijn. En in een wijk waar men al lang gewend is met elkaar samen te werken aan een gebiedsgerichte activiteitenagenda/ actieplan (zoals in Swalmen) zullen andere samenwerkingsafspraken gemaakt worden dan in een wijk waar die samenwerking voor het eerst wordt opgestart.

Toekomstschets samenwerkingsstructuur

We werken toe naar een samenwerking met wijkpartners op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau in alle gebieden. Een goede informatie- en kennisdeling is hierbij een belangrijk onderdeel. In deze paragraaf beschrijven we hoe we de wijkgerichte samenwerking op verschillende niveaus in de komende jaren willen doorontwikkelen.

In figuur 5.1 is een schets voor een samenwerkingsstructuur weergegeven, waarin de samenwerking tussen partijen op verschillende niveaus is weergegeven. De uiteindelijke invulling van de samenwerkingsstructuur kan variëren per gebied.

Wijkteamoverleg: verbreden en versterken

Een belangrijke samenwerkingsvorm in de wijken en dorpen in Roermond is het wijkteamoverleg. Hierin werkt de gemeente samen met wijkprofessionals aan praktische zaken rond sociale en fysieke

leefbaarheid en veiligheid. De teamleden vanuit de wijkpartners zijn de sociaal consulent/wijkbeheerder vanuit de corporaties, de opbouwwerker en jongerenwerker vanuit welzijnsorganisatie VIJF, de wijkagent en een medewerker Toezicht/ Handhaving van de gemeente. De wijkregisseur van de gemeente is de voorzitter en organisator van het overleg.

Binnen de gemeentelijke organisatie, de welzijnsorganisatie en de corporaties bestaat de behoefte om de samenwerking in dit team te intensiveren door elkaar vaker op te zoeken, en structureel overleggen te plannen. Deze overleggen moeten minder gericht zijn op uitwisseling en meer op acties waarbij de partijen iets van elkaar nodig hebben. Deelname aan de wijkteamoverleggen lijkt nu soms te vrijblijvend. We werken daarom aan commitment bij de deelnemende organisaties om de slagkracht te vergroten. Om sneller te kunnen acteren bij problemen in de openbare ruimte is het gewenst dat ook de wijkbeheerder van het cluster Beheer Openbare Ruimte van de gemeente deelneemt aan het overleg. Met het oog op het verbreden van de inzichten zorgen we voor een verbinding met het Sociaal Wijkteam.

Overleg op tactisch niveau

Aanvullend aan het wijkteamoverleg willen we periodiek een overleg op managementniveau op wijk-/gebiedsniveau. Hierin wordt de samenwerking op uitvoerend niveau geëvalueerd en worden afspraken gemaakt over de samenwerking en inzet van professionals in de wijken.

Overleg op strategisch niveau

Om wijkgericht werken tot een succes te maken, is bestuurlijk commitment nodig. Daarom willen we een nieuw bestuurlijk overleg op gemeenteniveau in het leven roepen waarin de gemeente met maatschappelijke partners bespreekt welke trends er spelen in de verschillende wijken (op basis van de wijkprofielen en ervaringen vanuit

de verschillende organisaties). In deze overleggen kunnen de partijen samen speerpunten bepalen voor het wijkgericht werken. Mede op basis van het strategisch overleg kunnen de verschillende partijen hun eigen inzet (in tijd en budget) in de wijken richten. Het strategisch overleg biedt kaders voor de samenwerking in de wijkteams en biedt input voor de wijkagenda's.

Verbreden inbreng inwoners

In Roermond zijn verschillende dorps- en wijkraden actief. De wijkregisseurs van de gemeente hebben nu al regelmatig (informeel) contact met deze bewonersorganisaties en brengen deze informatie in het wijkteam. Dorps- en wijkraden die een formele rol kunnen en willen spelen bij het opstellen van de wijkagenda's, krijgen een rol in de nieuwe vormen wijkcoalities (zie hoofdstuk 3). Voor de komende jaren is het onze ambitie om naast het gesprek met deze organisaties ook andere methoden in te zetten om ons oor te luisteren te leggen bij bewoners. Hier kunnen de bestaande dorps- en wijkraden een rol bij spelen – bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren of een enquête uit te zetten - maar er zijn ook andere manieren denkbaar.

Bij het verbreden van de inbreng van inwoners hebben zowel de wijkregisseur als het opbouwwerk een rol. De opbouwwerker stimuleert bewoners die zich nu nog niet hebben georganiseerd om ideeën aan te dragen voor de wijkagenda en bij te dragen aan de uitvoering van activiteiten en maatregelen. Het is de verwachting dat de verbreding en versterking van netwerken in de wijken en de grotere bekendheid met het werken aan wijkagenda's ervoor zorgt dat meer mensen zich betrokken voelen bij hun leefomgeving. Begin 2024 zal de gemeente met welzijnsorganisatie VIJF de bestaande afspraken rond de inzet van het opbouwwerk evalueren.

5.3 Informatie- en kennisoverdracht

Om te kunnen doen wat nodig is in de wijken is het van belang dat alle wijkpartners goed op de hoogte zijn van wat er speelt en hierover ook het goede gesprek voeren met elkaar. Het gaat daarbij niet alleen over cijfers, statistieken en trends over de wijken, maar ook om de warme beelden en verhalen vanuit de wijk zelf.

Via de dagelijkse en periodieke contacten met bewoners, buurtnetwerken, organisaties en bewonersorganisaties weten de betrokken professionals in de wijkteamoverleggen en in de wijkcoalitie al veel over wat er speelt in de wijk en welke behoeften er leven. In de verschillende overleggen wordt deze informatie met elkaar gedeeld.

In de komende jaren willen we de informatie-uitwisseling over wat er speelt in de verschillende wijken stroomlijnen. Alleen wanneer informatie goed in samenhang wordt bekeken en gedeeld leidt dat tot kennis, inzicht en begrip. Dat is cruciaal om samen goede en werkbare oplossingen en maatregelen uit te werken met betekenis voor bewoners en andere belanghebbenden in de wijk.

In 2024 werken we met basis-wijkprofielen op basis van beschikbare informatie zoals bewonersonderzoeken (LEMON-onderzoek), CBS-statistieken en gemeentelijke registraties. In de jaren erna vullen we de wijkprofielen waar gewenst verder aan met extra informatie vanuit onze wijkpartners (zoals cijfers over overlastmeldingen en aangiften, scores over woningkwaliteit). Corporaties hebben al aangegeven graag met de gemeente Roermond aan informatie-uitwisseling te werken als het gaat om wijkdata. Het gaat bij de uitwisseling uiteraard niet om privacygevoelige persoonsgegevens of gegevens op adresniveau.

We leggen afspraken over informatie-uitwisseling vast in een samenwerkingsconvenant. Dat moet het uitwisselen van data vergemakkelijken en (juridisch) stroomlijnen).

We werken toe naar het bundelen van relevante informatie uit de wijkteamoverleggen, waarbij belangrijke trends en conclusies worden toegevoegd aan de wijkprofielen. De wijkprofielen worden straks niet alleen gebruikt door de wijkcoalitie, maar ook breder gebruikt in alle geledingen van het wijkgerichte samenwerken.

Ook is het een ambitie om de data uit de wijkprofielen samen te brengen in een gemeentebrede (digitale) wijkenmonitor met themascores per wijk. Deze monitor moet vergelijkingen tussen wijken gemakkelijker maken en trends in de tijd inzichtelijk maken. De wijkmonitor kan daarmee vooral ook een bijdrage hebben bij het zetten van (strategische) accenten voor inzet in de leefomgeving. De wijkprofielen en de gemeentebrede wijkenmonitor worden openbaar en op de gemeentelijke website gepubliceerd.

5.4 Verkenning thematische verbreding

In eerste instantie ligt de nadruk bij het versterken van het wijkgerichte samen werken op thema's die dicht bij de leefwereld van inwoners liggen: sociale samenhang en leefbaarheid (waaronder deelthema's als veiligheid, overlast en fysieke leefomgeving).

Het idee is om na verloop van tijd, als de nieuwe structuren en samenwerkingsvormen hun beslag hebben gekregen en succesvol blijken, te bekijken of in een vervolgfase van wijkgericht samenwerken ook andere thema's aan deze manier van werken kunnen worden toegevoegd. Het gaat dan in eerste instantie om een verkenning bij thema's die ook een wijk-/omgeving georiënteerd karakter hebben,

zoals wonen, verduurzaming van de leefomgeving, de energietransitie, sociale achterstanden. Deze verkenning wordt vooralsnog als toekomstperspectief geschetst.

5.5 Uitwerken overige instrumenten voor ondersteuning

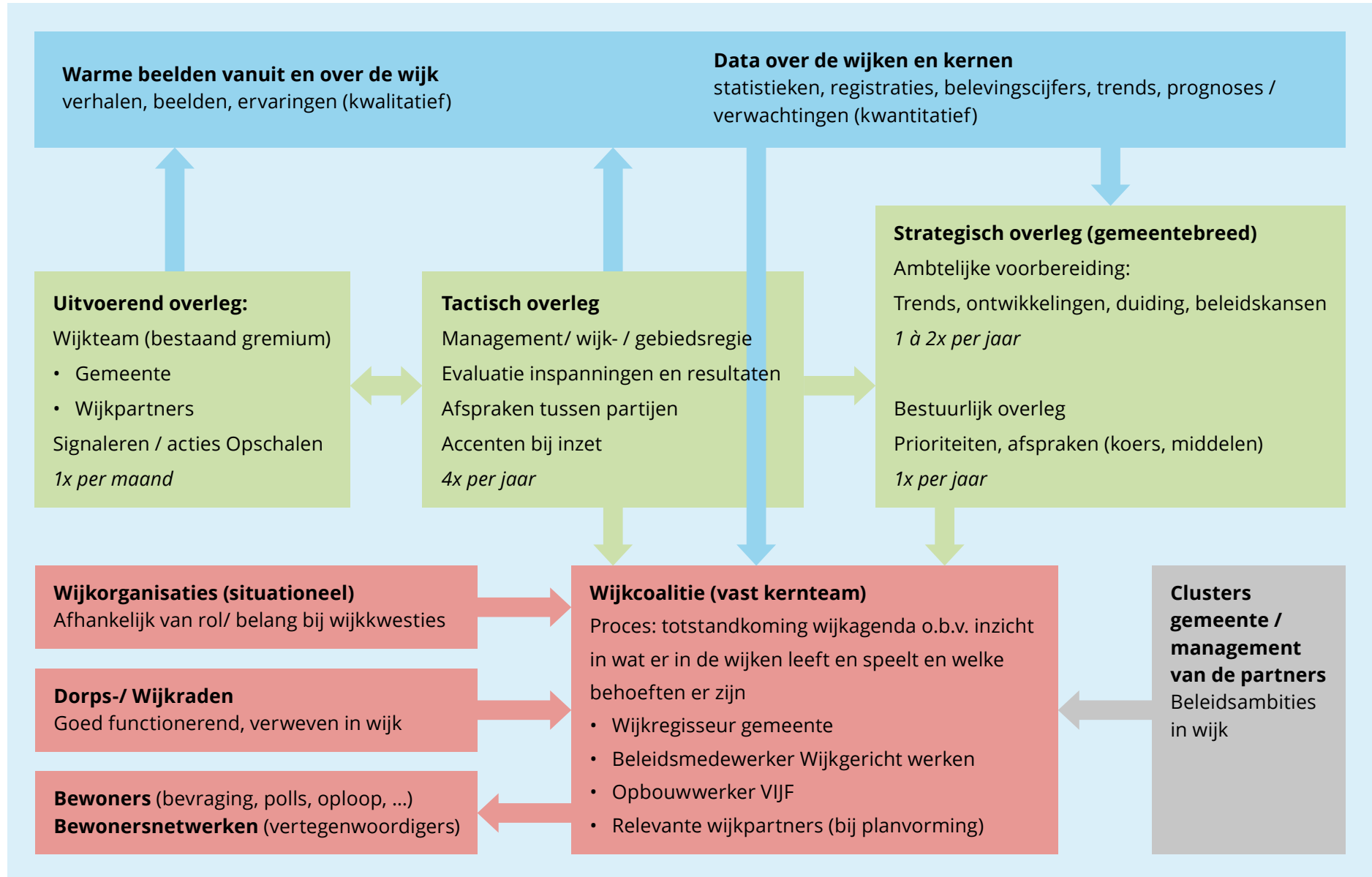
Om inwoners te stimuleren om initiatieven te ontplooien in de gemeente, zullen we komende jaren flink moeten investeren in een enthousiasmerende en toegankelijke communicatie.

Een mogelijkheid is om een digitaal platform te lanceren voor inwonerinitiatieven. Onderdelen kunnen zijn:

- informatie over de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning vanuit de gemeente;
- contactgegevens wijkregisseurs;
- informatie over reeds gerealiseerde initiatieven (goede voorbeelden);
- digitaal formulier om direct via de website initiatieven in te dienen bij de gemeente.

Daarnaast onderzoeken we andere mogelijkheden om inwoners te ondersteunen. Te denken valt aan een spreekuur voor initiatiefnemers of een 'initiatievencafé' waar initiatiefnemers, andere inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de gemeente samen komen om ideeën van inwoners verder te helpen.

Samenwerkingsstructuur wijkgericht samenwerken: weten wat er speelt en leeft in de wijk

Figuur 5.1: Overzicht Wijkgericht samen werken Roermond (toekomstschets)

6 Financiële consequenties wijken- en kernenbeleid

6.1 Inzet gemeentelijke budgetten

Budget wijkgericht werken

In de gemeentelijke begroting is voor de jaren 2024, 2025 en 2026 jaarlijks een bedrag gereserveerd voor wijkgericht werken van €250.000 per jaar. Dit budget is bedoeld voor het opstellen van gezamenlijke wijkagenda's en voor de uitvoering van wijkgebonden maatregelen, acties en plannen op het terrein van leefbaarheid en vanuit de directe leefwereld van bewoners. Het gaat bij de maatregelen vanuit de wijkagenda en vanuit de individuele bewonersverzoeken en -initiatieven.

Met de start van het wijkgericht werken en het proces van het opstellen van de wijkagenda's zijn ook aanloopkosten gemoeid. Denk bijvoorbeeld aan kosten voor interne en externe communicatie, procesondersteuning en advies bij de implementatie, ICT/data-ontsluiting en dergelijke. Voor de opstart- en doorontwikkelkosten wordt een beroep gedaan op het Budget Wijkgericht werken. De inschatting is dat de opstart- en doorontwikkelkosten €100.000 bedragen, hoofdzakelijk in 2024 en 2025 in te zetten.

Doorontwikkeling en professionalisering dorps- en wijkraden

Om dorps- en wijkraden die zich willen aansluiten bij de wijkcoalitie te ondersteunen in hun rol- en taakuitvoering, kunnen zij gebruik maken van de bestaande Waarderingssubsidie van de gemeente Roermond. Deze valt buiten het budget voor Wijkgericht werken en geldt nu voor alle bewoners-organisaties die zich inzetten voor de leefbaarheid in hun omgeving. In het komende jaar (2024) gaan we na welke ontwikkelbehoeften er zijn bij de dorps- en wijkraden en hoe ze hier gemeenschappelijk in kunnen optrekken. Daarbij bezien we ook of de

waarderingssubsidie in huidige opzet volstaat voor de ondersteunings- en ontwikkelbehoefte van de Dorps- en Wijkraden. Vooralnog wordt voor doorontwikkeling en professionalisering geen beroep gedaan op het budget wijkgericht werken.

Verdeling beschikbaar wijkbudget

Het geld dat jaarlijks beschikbaar is vanuit het budget wijkgericht werken wordt, na aftrek van de opstart- en doorontwikkelkosten, verdeeld over de tien wijken in de gemeente. Dat gebeurt naar rato van het inwonertal.

Het wijkbudget wordt vervolgens gesplitst in een deel dat bestemd is voor de uitvoering van bewonersverzoeken-/ initiatieven (33%) en een deel dat bestemd is voor het opstellen en uitvoeren van de wijkagenda (67%). Tussen de deelbudgetten zijn overigens geen harde schotten. Als gedurende het jaar blijkt dat er weinig inwonerinitiatieven zijn binnengekomen, dan kan meer budget besteed worden aan activiteiten vanuit de wijkagenda.

Het administratief opsplitsen zorgt er vooral voor dat de wijkcoalitie duidelijkheid heeft over het jaarbedrag waarover zij kunnen beschikken voor het uitwerken van een gezamenlijke wijkagenda. Ook zorgt het ervoor dat er jaarlijks voldoende budget beschikbaar is voor (snel op te pakken) inwonerinitiatieven. Het wijkbudget blijft in beheer van de gemeente, bij het cluster Leefbaarheid & Veiligheid.

In tabel 6.1 is een overzicht opgenomen over de gemeentelijke budgetten voor het wijkgericht werken in de jaren 2024 t/m 2026 en de verdeling van het beschikbare budget voor de wijken voor inwonerinitiatieven/-verzoeken en voor de wijkagenda.

	2024	2025	2026
Budget wijkgericht werken	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Opstart- en doorontwikkelingskosten Wijkgericht werken in de wijken	€ 45.000	€ 45.000	€ 10.000
Gezamenlijk wijkbudget (9 wijken)*	€ 205.000	€ 205.000	€ 240.000
Voor inwonerinitiatieven: 33%	€ 67.650	€ 67.650	€ 79.200
Voor wijkagenda's: 67% (totstandkoming en uitvoering)	€ 137.350	€ 137.350	€ 160.800

Tabel 6.1 Overzicht gemeentelijke financiering wijkgericht werken 2024 - 2026

* Naar rato van inwonertal te verdelen over de wijken

Het mandaat voor de inzet van het wijkbudget (gemeentelijk budget) is belegd bij de clustermanager Leefbaarheid & Veiligheid).

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de wijkindeling en een doorrekening van de beschikbare budgetten per wijk (naar rato van inwonertal) in het eerste jaar (2024).

In de volgende paragrafen wordt toegelicht wanneer en hoe er op de budgetten aanspraak gemaakt kan worden en welke andere financieringsmogelijkheden er zijn.

6.2 Financiering activiteiten wijkagenda's

De maatregelen en activiteiten in de wijkagenda kunnen gefinancierd worden vanuit de lopende begroting van clusters of vanuit het wijkbudget. Wanneer beleidswensen een grotere complexiteit kennen of grotere investeringen/ inzet vergen, is het wenselijk om eerst te verkennen of cofinanciering, externe financiering en/of financiering vanuit de gemeentelijke clusters mogelijk is.

Lopende begroting clusters

De gemeentelijke inzet die benodigd is voor de realisatie van beleidswensen uit de wijkagenda's bestaat voor een deel uit reguliere taken van de gemeente. Activiteiten uit de wijkagenda's zullen voor dan ook voor een (groot) deel bekostigd worden uit de lopende begroting voor reguliere taken en opgaven van de gemeente. De gemeente toetst of de beleidswens realistisch, haalbaar en ook vanuit oogpunt van de gemeente wenselijk is. Als dat zo is zal het benodigde budget in eerste instantie bekostigd moeten worden uit de lopende budgetten van de clusters. In de werkprocessen en de begrotingscyclus moet verankerd worden dat rekening gehouden moet worden met een flexibel in te zetten (en dus nog niet vooraf bestemd) budget. Vooral bij het vullen van de kadernota ruimte is dat van belang. De besluitvorming over de inzet van deze middelen ligt in eerste instantie bij de betreffende clustermanager, en uiteindelijk bij het College van B&W (bij het vaststellen van de wijkagenda).

Bij toekenning van budget uit de reguliere clusterbudgetten is er dus geen budget nodig vanuit het Wijkbudget. Het gaat om een allocatie van middelen voor reguliere taken.

Overige financieringsbronnen

Wanneer financiering niet toereikend is vanuit de clusterbudgetten (of niet wordt toegekend), heeft de wijkcoalitie de mogelijkheid om het wijkbudget aan te spreken. Ook kan daarnaast naar aanvullende financiering gezocht worden, via:

- externe subsidies
- financiering vanuit projectbudgetten (zoals WOP Donderberg/ Kleur je Wijk)
- cofinanciering door wijkpartners (corporatie, belanghouders)
- sponsoring

Het is de bedoeling dat ook die mogelijkheden worden nagegaan alvorens het wijkbudget wordt gebruikt. De wijkcoalitie heeft tot taak die mogelijkheden te verkennen.

Ook bij het volledig (eigenstandig) financieren van maatregelen kan de uitvoering van maatregelen en plannen alleen plaatsvinden als de aangekondigde maatregelen niet indruisen tegen de gemeentelijke visie of tegen de wensen/belangen van wijkbewoners. Die checks zijn in het proces van agendavorming gewaarborgd.

Herverdeling budget wijkgericht werken

Gedurende het jaar wordt de besteding van de wijkbudgetten gemonitord. Wanneer er in een bepaalde wijk activiteiten worden voorgesteld waarvoor meer middelen nodig zijn, dan kan onder bestuurlijke regie van de portefeuillehouder (wethouder Wijken) gekeken worden naar mogelijkheden voor herverdeling van het beschikbare jaarbudget. Het kan dan gaan om het overhevelen van middelen bestemd voor inwonerinitiatieven of van middelen uit een wijk, waar minder gebruik lijkt te worden gemaakt van het jaarbudget.

Onderbesteding budget

Binnen de wijkcoalities worden plannen gemaakt en begroot. Daarbij moet ook de financieringswijze worden aangegeven. Zijn er in een begrotingsjaar geen of weinig plannen met bijbehorende begrotingen vastgesteld dan vervalt het ongebruikte wijkbudget.

Vooralsnog kiest de gemeente Roermond er voor dat middelen uit het jaarlijkse beschikbare wijkbudget niet kunnen worden gereserveerd of geormerkt voor ideeën die in later jaren uitgewerkt en uitgevoerd worden. Dat sluit aan bij de begrotingsregels van de gemeente Vaststelling van concreet gemaakte maatregelen inclusief planningsjaren vormen de maatstaf voor budgetallocatie.

6.3 Financiering bewonersinitiatieven/-verzoeken

Voor bewonersinitiatieven/-verzoeken is een apart deel van het jaarlijkse wijkbudget gereserveerd. Bij de start van het Wijken- en kernenbeleid wordt dit vastgesteld op 33% van het beschikbare wijkbudget.

Het wijkbudget voor Initiatieven is bedoeld voor inwonerinitiatieven en -verzoeken op het terrein van leefbaarheid en vanuit de directe leefomgeving van bewoners. Het kan zowel gaan om sociale activiteiten/ initiatieven als om ruimtelijke ingrepen.

Volgordelijkheid van financieringsbronnen

Voor de financiering van deze verzoeken en bewonersinitiatieven bestaan verschillende mogelijkheden. In paragraaf 4.3 zijn ze al kort toegelicht. Bij de behandeling van initiatieven en verzoeken worden deze mogelijkheden ook nagelopen. Daarbij bestaat een zekere volgordelijkheid.

Afhankelijk van de aard van het inwonerinitiatief of -verzoek is de volgorde van financiering als volgt:

1. Bestaande gemeentelijke subsidies en – regelingen (zie bijlage 4)
 - 1a. Beleidsregel Volksfeesten (t.b.v. wijkorganisaties)
 - 1b. overige regelingen/subsidies, bijvoorbeeld rond sociale versterking (integratie, voorkomen eenzaamheid, jongerenactiviteiten)
2. Het Roermondfonds (extern)
3. Externe (specifieke) doelfondsen (zoals Jantje Beton, Stichting DOEN, Oranjefonds)
4. Specifieke projectbudgetten (bijvoorbeeld WOP Donderberg/ Kleur je Wijk)
5. Wijkbudget inwonerinitiatieven
6. (Co)financiering vanuit wijkpartners, zoals corporaties
7. Clusterbudget (inhoudelijke toets op reguliere taken)

Door deze volgordelijkheid zal voorkomen worden dat er te snel aanspraak wordt gemaakt op het nieuwe wijkbudget voor inwonerinitiatieven.

Gemeentelijke subsidieregelingen

De bestaande beleidsregels van de gemeente blijven vooralsnog gehandhaafd. Dat heeft dus geen financiële consequenties voor de gemeente.

Clusterbudgetten

Het gebruiken van clusterbudgetten voor de uitvoering van verzoeken of voor de bijdragen aan inwonerinitiatieven, zou in principe budgetneutraal uitgevoerd moeten worden. Het betekent dat een deel van het clusterbudget flexibel in te zetten moet kunnen zijn. Vooral voor het cluster Beheer Openbare Ruimte kan dat invloed hebben. In het eerste jaar van invoering van het wijken- en kernenbeleid

gaan we proefondervindelijk zien welk appèl wordt gedaan op de clusterbudgetten, zodat voor latere begrotingsjaren (vanaf 2025) een passend bedrag voor flexibele inzet voor inwonerinitiatieven/-verzoeken kan worden opgesteld.

Wijkbudget inwonerinitiatieven

Het aanwenden van het budget voor inwonerverzoeken vindt plaats na het verkennen van bovenstaande financieringsmogelijkheden. Als het initiatief / verzoek tot een positief besluit is gekomen kan een beroep worden gedaan op het wijkbudget.

Het wijkbudget voor initiatieven is niet onbeperkt. Het bedraagt in het eerste jaar (2024) 33% van het totale wijkbudget. Afhankelijk van de omvang van de wijk komt dit neer op gemiddeld zo'n €6.500 per jaar. Voor een kleinere wijk betekent dit ook procentueel gezien een kleinere bijdrage. Zie ook bijlage 2.

Met dit budget kunnen in de loop van het jaar meerdere (overzichtelijke en kleinschalige) initiatieven worden gefinancierd.

Overschrijding is niet mogelijk, om vooraf niet te veel beroep te doen op de slagkracht van de wijkcoalitie (voor de wijkagenda). Alleen als er een tekort dreigt en er vanuit de wijkcoalitie geen aanspraak wordt gemaakt (geen plannen komen) kan onder bestuurlijke regie van de portefeuillehouder (wethouder Wijken) en in samenspraak met de wijkcoalitie besloten worden om in het lopende jaar budget over te hevelen naar het deelbudget voor initiatieven.

Wanneer in een jaar weinig gebruik gemaakt wordt van initiatieven en er budget over blijft, dan vervalt dit naar de algemene middelen van de gemeente.

6.4 Evaluatie budgetverdeling en allocatie

Nadat het beleid rond inwonerinitiatieven is ingevoerd zal in de loop van het eerste jaar een evaluatie verricht worden naar de behandeling van de inwonersverzoeken. Het daarbij niet alleen over de procesgang, werkafspraken en de samenwerking, maar ook over de wijze waarop aanspraak gemaakt wordt op de verschillende budgetten/ subsidieregelingen. Evaluatiepunten zijn onder meer of de verdeling van het wijkbudget voldoende armslag geeft voor de wijkagenda-plannen en voor de uitvoering van inwonerinitiatieven. Mogelijk kunnen dan nadere keuzes worden gemaakt rond bijvoorbeeld de 67-33%, het stellen van een onder-/ bovengrens aan jaarlijks wijkbudget, of de mogelijkheid budget voor latere uitwerking en uitvoering te oormerken.

6.5 Ambtelijke inzet

Het gebiedsgericht werken zal het nodige veranderen binnen de ambtelijke inzet, vooral binnen het Team Wijkregie (onderdeel van het Cluster Leefbaarheid en Veiligheid). Ook andere functies zullen (mogelijk) te maken krijgen met een andere urenbesteding. Hieronder een kort overzicht.

Team Wijkregie

Wijkregisseurs

De wijkregisseurs zullen intensiever betrokken zijn bij de processen rond de (nieuwe) overleggremia in de wijken. Daarnaast krijgen ze een coördinerende (advies)rol richting de collega's die zich bezighouden met inwonerinitiatieven in de organisatie en zullen ze in voorkomende gevallen ook zelf optreden als inhoudelijk verantwoordelijk vakambtenaar bij inwonerinitiatieven. Ook de coördinatie binnen de wijkcoalitie en de werkzaamheden bij het opstellen van de wijkagenda

zullen aanvullende inzet van de wijkregisseurs vragen. Hoe en hoe intensief partijen met elkaar samenwerken is per wijk anders. Het scheelt ook hoe partijen al op elkaar zijn ingespeeld en elkaars taal al kennen. Ook varieert de intensiteit met de vraagstukken en thema's in de wijk en met wie er betrokken is in de wijkcoalitie.

De taken en daarmee de ureninzet van de wijkregisseurs worden duidelijker gericht op de rol als procesregisseur en -coördinator. Die rol is intensief. Maar door duidelijke werkafspraken en een goede rolverdeling is ook een duidelijke efficiencyslag te krijgen. Voor het eerste jaar voorzien we dat de werkzaamheden zouden kunnen passen binnen de huidige formatie. Bij verdere doorontwikkeling van het wijkgericht werken, is evaluatie hiervan zeker gewenst.

Beleidsmedewerker wijkgericht werken

Binnen het Team Wijkregie zal ook de beleidsmedewerker wijkgericht werken een rol krijgen bij het opstellen van de wijkprofielen en het uitwerken van wijkagenda's. De beleidsmedewerker is bij alle wijkcoalities betrokken waar het gaat om de inhoudelijke uitwerking en bij het toetsen van ideeën met de collega's van de clusters. In de praktijk zal moeten worden bekeken hoe frequent de beleidsmedewerker betrokken is bij besprekingen en (bewoners)bijeenkomsten vanuit de wijkcoalitie.

Met het instellen van een beleidsadviseur Wijkgericht werken in 2023, is al voorzien in deze rol. Er is dan ook vooralsnog geen capaciteitsuitbreiding verwacht.

Opbouwwerk

Gemeente Roermond heeft met welzijnsorganisatie VIJF raamcontracten afgesloten voor hun inzet om vanuit het opbouw- en welzijnswerk te bouwen aan de sociale basis in de wijken. De manier waar op dat

gebeurt is per wijk, per thema en per situatie verschillend. Het is aan de ideeën van de coalitie en de professionaliteit van de opbouwwerker om daar invulling aan te geven.

Evaluatie ambtelijke inzet

Buiten de impact die het wijkgericht werken voor de medewerkers van Team Wijkregie zal hebben, heeft de invoering ook gevolgen voor de manier van werken in andere clusters. Vakambtenaren krijgen te maken met een andere taakinvoering (beoordeling voorstellen vanuit de wijkcoalities, behandeling inwonerinitiatieven et cetera).

In een evaluatie van wijkgericht werken in de loop van 2024 en in 2025 zal bekeken moeten worden wat wijkgericht werken vraagt van de organisatie en of capaciteitsuitbreiding bij bepaalde functies en rollen nodig is.

Bijlagen

Bijlage 1: Indeling wijkregisseurs, wijkteamoverleg en wijkwethouders

Wijk (volgens CBS-indeling)	Buurten	Wijkregisseur	Wijkteamoverleg	Wijkwethouder
1. Centrum	Binnenstad, roer-Zuid, Roerzicht, Voorstad, Akcros, Roerdelta, Willem-Alexander	Maria Pastwa	Centrum	Dirk Franssen
2. Herten/Maasplassen	Herten, Merum, Ool, Oolderveste, Maasplassen	Maria Pastwa	Herten	Vincent Zwijnenberg
3. Swalmen	Swalmen-Centrum, Groenekruisgebied, Heide, Martin Giessen-Bosstraat, Buitengebied Swalmen, Asselt, Boukoul	Sanne Jansen	Swalmen Asselt Boukoul	Felix van Ballegooij
4. Asenray	Kern Asenray, Buitengebied Asenray	Youri van der Land	MALT (Maasniel en Asenray)	Felix van Ballegooij
5. Maasniel	Kern Maasniel, Tegelarijveld, Leeuwen, Brikkenoven, De Wijkers e.o., Neelderveld en Broekhin, Stadsrandzone-Noord	Youri van der Land	MALT (Maasniel en Asenray)	Marianne Smitsmans – Burhenne
6. Roermond-Oost	Roermondse Veld, Vrijveld	Youri van der Land	Oost (Veld, Vrijveld)	Jos van Rey
7. Donderberg	Componistenbuurt, Kastelenbuurt, Vliegeniersbuurt, Sterrenberg	Shaun op den Kamp	Donderberg + Hoogvonderen	Jos van Rey
8. Hoogvonderen	Hoogvonderen	Shaun op den Kamp	Donderberg + Hoogvonderen	Vincent Zwijnenberg
9. Roermond-Zuid	De Kemp, Kapel-Muggenbroek, Kitkensberg, Kitkensdal, 't Parcje, Roerstreek	Shaun op den Kamp	Zuid	Marianne Smitsmans – Burhenne

Bijlagen Bijlage 2: Verdeling beschikbaar wijkbudget 2024 over de wijken en bestemming

Verdeling van het beschikbare jaarbudget voor wijkgericht werken in 2024:

€ 250.000 -/- reserveringen voor aanloop- en doorontwikkelingskosten (begroot €45.000) = € 205.000.

				67%	33%
		inwoners 1-1-2023	Beschikbaar wijkbudget jaar 1	1. wijkbudget voor wijk-agenda	2. wijkbudget voor inwoner-initiatieven
	Roermond	59.975	€ 205.000	€ 137.350	€ 67.650
1	Centrum	11.175	€ 38.200	€ 25.590	€ 12.610
2	Herten/Maasplassen	8.310	€ 28.410	€ 19.030	€ 9.380
3	Swalmen	8.895	€ 30.400	€ 20.370	€ 10.030
4	Asenray	1.075	€ 3.670	€ 2.460	€ 1.210
5	Maasniel	7.730	€ 26.420	€ 17.700	€ 8.720
6	Roermond-Oost	6.095	€ 20.830	€ 13.960	€ 6.870
7	Donderberg	7.135	€ 24.390	€ 16.340	€ 8.050
8	Hoogvonderen	3.300	€ 11.280	€ 7.560	€ 3.720
9	Roermond-Zuid	6.260	€ 21.400	€ 14.340	€ 7.060

Bijlagen **Bijlage 3: Werkwijze gemeente bij inwonerinitiatieven**

In deze bijlage werken we uit welke werkwijze de gemeente hanteert bij inwonerinitiatieven, verzoeken en beleidswensen. Deze werkwijze valt uiteen in een aantal fasen.

- Fase 1: Van idee naar initiatief: indienen plan bij gemeente
- Fase 2: Triage door gemeente: wie binnen gemeentelijke organisatie pakt initiatief op?
- Fase 3: Oriënterende fase: gezamenlijk bepalen ondersteuningsbehoefte
- Fase 4: Toets en principebesluit
- Fase 5: Uitvoering

Hieronder werken we elk van deze fasen uit.

Fase 1: Van idee naar initiatief

Dit is de fase waarin initiatiefnemers hun eerste idee ontwikkelen. Ze spreken hierover met wijkgenoten en andere betrokkenen, en onderzoeken op welke manier hun idee tot uitvoering zou kunnen komen. Bij het uitwerken van een concreet plan kunnen zij geholpen worden door de opbouwwerker van VIJF of door andere organisaties, zoals Katalys.

Inwoners kunnen en zullen de gemeente op verschillende manieren benaderen met een initiatief. Initiatieven kunnen binnenkomen via het algemene mailadres van de gemeente, zoals beschreven op de gemeentelijke website (<https://www.roermond.nl/initiatieven-en-participatie>). Maar inwoners kunnen hun plan ook inbrengen in een gesprek met de wijkregisseur of de wijkwethouder. Of in eerste instantie aanhangig maken bij een vakambtenaar. Dat blijft in de nieuwe

werkwijze allemaal mogelijk. Wel is het van belang dat het proces na deze eerste melding wordt gestroomlijnd. Dat gebeurt door afspraken rond de triage.

Fase 2: Triage door gemeente

Voor inwoners is het van groot belang dat er binnen de gemeentelijke organisatie een duidelijk aanspreekpunt is waar zij terecht kunnen met vragen over hun initiatief. Om hier duidelijkheid in te scheppen, zorgen we ervoor dat ieder initiatief zo snel mogelijk gekoppeld wordt aan een inhoudelijk verantwoordelijk ambtenaar die fungeert als vast contactpersoon voor de initiatiefnemers. Om te bepalen wie voor een bepaald initiatief de aangewezen contactpersoon én inhoudelijk verantwoordelijke binnen de gemeentelijke organisatie is, is een vorm van 'triage' nodig. In de Participatieleidraad zijn uitgangspunten geformuleerd teneinde te kunnen beoordelen waar het eigenaarschap in de organisatie wordt belegd.

De 'triage'-taak ligt in principe bij degene bij wie het inwonerinitiatief of de beleidswens binnenkomt. Dat betekent dat als een initiatief wordt aangemeld via de website, de medewerkers van het Klant Contact Centrum ervoor zorgen dat het wordt doorgeleid naar de juiste persoon. Datzelfde geldt als een initiatief binnenkomt bij een medewerker van een van de clusters of bij een wijkregisseur.

In het implementatietraject van de Participatieverordening en Participatieleidraad wordt een trainings- en scholingstraject opgenomen voor de relevante clusters en medewerkers die naar verwachting het meest te maken krijgen met burgerinitiatieven. Dit moet ervoor zorgen

dat medewerkers burgerinitiatieven beter herkennen (en kunnen onderscheiden van beleidswensen) en weten hoe zij hiermee om moeten gaan. Indien ondanks deze training toch niet direct duidelijk is waar een initiatief moet worden opgepakt, dan kan in de opstartfase de Kerngroep Actief Burgerschap functioneren als inhoudelijk deskundig adviseur van de lijnorganisatie.

Bij de 'triage' die bedoeld is om een inhoudelijk verantwoordelijke vakambtenaar toe te wijzen aan een initiatiefnemer of inwoner met een beleidswens zijn de volgende vragen relevant:

- Gaat het om een klacht over de openbare ruimte? (Dan verwijzen of doorsturen naar de meldingen, klachten en bezwaren pagina van de gemeente Roermond).
- Gaat het om een klacht over de gemeentelijke organisatie? (Dan verwijzen of doorsturen door naar gemeentelijke klachtencoördinator)
- Gaat het om een klacht over burenoverlast? (Dan verwijzen of doorsturen door naar meldingen/klachten/bezwarenpagina van de gemeente)
- Is de gemeente ontvankelijk voor het verzoek of de beleidswens? (zie 'negatieve lijst' die hoort bij de participatieverordening)
- Is het een inwonerinitiatief, een beleidswens (complex) of een verzoek (eenvoudig)?
- Is het gericht op de eigen buurt of wijk, of is het wijkoverstijgend?
- Binnen welk beleidsterrein valt het initiatief?
- Volstaat samenwerking met één cluster binnen de gemeente, of moeten verschillende clusters worden betrokken?

Degene die een wijk- of buurtgericht initiatief, verzoek of beleidswens op basis van deze vragen doorleidt naar een inhoudelijk verantwoordelijk ambtenaar, zorgt er altijd ook voor dat er een bericht gaat naar de wijkregisseur van de wijk of het dorp waar het initiatief betrekking op heeft. Zo zorgen we ervoor dat deze verbindingen kan leggen met andere initiatieven en projecten die spelen in de wijk.

Fase 3: Oriënterende fase

In de oriënterende fase gaat de inhoudelijk verantwoordelijke vakambtenaar, indien gewenst samen met de wijkregisseur, in gesprek met de initiatiefnemers of indieners van de beleidswens. Ter voorbereiding op het overleg vraagt de gemeente de initiatiefnemers om hun plan op hoofdlijnen uit te werken. Op de website van de gemeente staat een stappenplan dat initiatiefnemers kan helpen bij het uitwerken van hun plan. Om tot een plan te komen kan ook de opbouwwerker ondersteuning geven.

Doel van het eerste overleg van gemeente en initiatiefnemers is om, aan de hand van het plan van de initiatiefnemers duidelijk te krijgen:

- wat inhoud en doel van het idee / initiatief zijn (beweegredenen en motieven, achtergronden, beoogde resultaten);
- of het inderdaad een inwonerinitiatief betreft, of toch een beleidswens (complex) of verzoek (eenvoudig);
- in hoeverre het initiatief past binnen de kaders van het gemeentelijk beleid en bijdraagt aan de gemeentelijke en/of maatschappelijke doelstellingen;
- wat de wederzijdse verwachtingen zijn: de rol die de initiatiefnemer vervult en welke rol van de gemeente wordt verwacht;
- wat het realiteitsgehalte is van het initiatief;
- in hoeverre het initiatief binnen de gemeenschap gesteund wordt en of er middelen (of mensen) beschikbaar zijn om het idee te kunnen uitvoeren;
- of er gegronde redenen zijn om niet mee te werken aan het initiatief, bijvoorbeeld omdat het initiatief doelstellingen beoogt die in strijd zijn met het algemeen belang, omdat het vooral een privébelang dient of omdat het initiatief naar het oordeel van de gemeente op financiële, juridische of praktische gronden niet haalbaar is.

Bovenstaande punten fungeren als toetssteen voor de gemeente voor het al dan niet verlenen van medewerking aan een initiatief. Hierbij sluiten we aan bij de bepalingen in de participatieverordening. Op basis van het gesprek besluit de gemeente welke vorm van overheidsparticipatie wordt verleend (loslaten, stimuleren, faciliteren, regisseren of reguleren). De wijkregisseur heeft hierbij een adviserende rol. Uitgangspunt is dat er vanuit de gemeente een zo laag mogelijke trede op de overheidsparticipatietrap wordt gekozen. Actief burgerschap, zelfstandigheid en eigenaarschap kunnen immers alleen gestimuleerd worden als de gemeente niet alles in handen neemt. Dit betekent dat de basishouding van de gemeente er één van loslaten is, en dat pas wordt opgeschaald wanneer dat noodzakelijk wordt geacht. Wanneer bewoners vervolgens beter in staat zijn het eigenaarschap op zich te nemen, wordt ook weer afgeschaald.

In het oriënterend overleg moet ook duidelijk worden aan welk soort ondersteuning de initiatiefnemers behoefte hebben (advies / vergunning / financiële middelen of bijdrage in natura). Indien nodig, worden initiatiefnemers verwezen naar de opbouwwerker voor praktische ondersteuning of voor hulp bij het aanvragen van externe financiering.

Fase 4: Toets / principebesluit

Op basis van de gesprekken en de aangeleverde informatie neemt de inhoudelijke vakambtenaar – in afstemming met de wijkregisseur – een principebesluit over of de gemeente het initiatief wil ondersteunen (met geld/middelen of anderszins). Hij of zij koppelt hierover terug aan de initiatiefnemers. Het is vervolgens aan de initiatiefnemers om het idee verder uit te werken, inclusief een begroting en planning. Een definitief besluit over de ondersteuning vanuit de gemeente wordt altijd pas genomen nadat dit uitgewerkte plan is aangeleverd bij de gemeente.

Fase 5: Voorbereiding uitvoering

Het uitgewerkte idee van de initiatiefnemers is de basis voor volgende overleggen van de initiatiefnemers met de verantwoordelijk ambtenaar, die intern de juiste collega's mobiliseert om het plan verder te brengen. Als er een vergunning nodig is, dan leidt hij of zij de initiatiefnemer door naar het cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH). Is er een financiële bijdrage nodig, dan wijst hij of zij de initiatiefnemers de weg. En is er ondersteuning vanuit de gemeente nodig in de uitvoering (bijvoorbeeld voor het aanpassen van een speeltuintje), dan zorgt hij of zij ervoor dat de juiste collega's worden aangehaakt.

Bijlagen

Bijlage 4: Gemeentelijke financiële regelingen wijkgericht werken

Roermondfonds

De Stichting Roermond Fonds is een onafhankelijke stichting die is opgericht om te helpen met het financieren van kleine projecten uit de buurten van de Gemeente Roermond. Het Roermond Fonds ondersteunt activiteiten die mensen bij elkaar brengt. De aanvragen worden beoordeeld door het bestuur van het Roermondfonds (bestaande uit inwoners van verschillende wijken in de gemeente).

Bestaande (incidentele) subsidies

De gemeente Roermond heeft verschillende subsidieregelingen voor incidentele subsidies. Voor wijkgericht werken is de Beleidsregel Volksfeesten het meest relevant. Inwoners die bijvoorbeeld een buurt- of wijkfeest willen organiseren of een straatspeeldag kunnen hier een beroep op doen. De maximum bedragen zijn afhankelijk van het type activiteit: van €200 tot €1.000 per activiteit. Daarnaast bestaan er ook andere incidentele subsidies die kunnen worden toegekend voor (sociale) initiatieven, bijvoorbeeld gericht op integratie, het tegengaan van eenzaamheid onder senioren of het organiseren van jongerenactiviteiten. Het uitgangspunt is dat deze mogelijkheden blijven bestaan. Bij de behandeling van inwonerinitiatieven zal de inhoudelijk verantwoordelijk ambtenaar verwijzen naar de best passende regeling.

Wijkbudget

Wanneer bestaande subsidiemogelijkheden niet volstaan en het ook niet mogelijk is om het initiatief te financieren vanuit de lopende begroting van het betrokken cluster, dan kan voor initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de leefbaarheid en sociale samenhang een bijdrage worden verleend vanuit de nieuw in te stellen wijkbudgetten. Een deel van dit bedrag wordt gereserveerd voor relatief eenvoudige initiatieven

die gedurende het jaar binnenkomen. Hierbij geldt een maximumbedrag van €2.000 voor initiatieven die een uitstraling of functie voor de gehele wijk hebben; voor kleinere initiatieven die meer gericht zijn op buurten of plekken geldt een maximum van €1.000.

Voor initiatieven met een grotere maatschappelijke impact waarbij verschillende belangen een rol spelen geldt – net als voor beleidswensen – dat deze moeten worden geagendeerd via de wijkagenda. De besluitvorming over een eventuele (grotere) bijdrage vanuit het wijkbudget is daarmee ook onderdeel van de prioritering binnen het wijkagendaproces. Wanneer er onvoldoende middelen resterend binnen het wijkbudget, dan is een mogelijkheid om aanvullende middelen aan te vragen via een raadsvoorstel.

Waarderingssubsidie (beleidsregel wijkorganisaties)

Een dorps- of wijkorganisatie/wijkraad die zich inzet voor het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk kan een 'waarderingssubsidie' aanvragen vanuit de beleidsregel wijkorganisaties, voor activiteiten die naar het oordeel van het college een wezenlijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk en/of passen binnen de doelstellingen van een dorps- of wijkraad, belangenbehartiging en een klankbordfunctie. Organisaties kunnen een basisbedrag van € 500 per organisatie aanvragen, aangevuld met een bedrag per inwoner (variabel met een maximum van €1,20 per inwoner).

gemeente **Roermond**